

Rodna gruda

PRINTED IN YUGOSLAVIA

Vsečina

Pet let Slovenske izseljenske matice

Slovenci v Avstraliji so ustanovili društvo »Slovenska unija«

Cv. A. Kristan:

Velik pomen kulturnega udejstvovanja naših izseljencev

Ameriški rojaki za domovino

Frank Česen, Cleveland:

Dramsko društvo »Ivan Cankar« v Clevelandu (konec)

Fanči Šarf:

Jurjevanje, star slovenski spomladanski običaj

B. R.:

Belokranjski muzikant Kuzma

Oton Župančič:

Na Jurjevo (pesem)

Jugoslovanski poslanik med nami v Pas de Calaisu

Ivan Dobrovoljc, North Chicago:

Vrhničan piše

Po domači deželi

List za listom pada...

Cv. A. Kristan:

Knjige o izseljencih in za izseljence

J. Tomšič, Cleveland:

Želje Slovenke v tujini (pesem)

Domovina na tujih tleh

Pero izseljencev

Dom in družina:

Otrok in strah — Naša kuhinja

Mladi rod:

Vinko Möderdorfer:

Diamanti na Plešivcu (koroška pripovedka)

Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni (nadaljevanje)

Naslovná slika:

Jutro ob Kolpi (Iz filma »Pomlad v Beli krajini« — posnel R. Badjura, Ljubljana)

Rojake in rojakinje, ki še niso poravnali naročnine za Slovenski izseljenski koledar 1956, prosimo, da to čimprej store!

Naročite se že sedaj

na priljubljeni Slovenski izseljenski koledar za leto 1957!

Naročila sprejemamo samo do 1. junija t.l. — Da ne boste ostali brez koledarja, se obrnite takoj na zastopnika v svojem okolišu, ali pa pišite še danes na naslov:

Slovenska izseljenska matica

Ljubljana, Cankarjeva 5

V VSAKO SLOVENSKO HIŠO SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

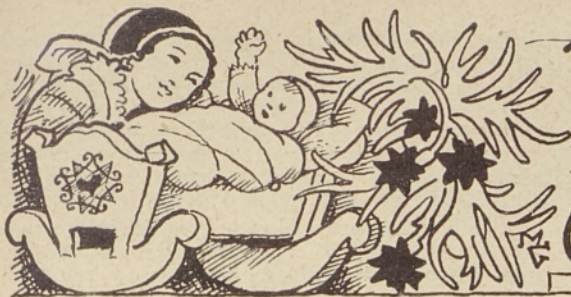
PIVOVARNA

»Union«

LJUBLJANA

priporoča svoje
renomirane izdelke
pivo in kvas

Rodna gruda, glasilo Slovenske izseljenske matice v Ljubljani. — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Tomo Brejc. — Izhaja desetkrat na leto. — Poštnina plačana v gotovini. — Naročnina: ZDA letno 2 dolarja, polletno 1 dolar. — Francija: letno 500 frankov. — Belgija: letno 70 frankov. — Holandija: letno 5 guld. — Zahodna Nemčija: letno 6 DM. — Avstrija letno 35 šilingov. — Italija letno 800 Lit. — Anglija letno 15 šilingov. — Avstralija letno 0.80 Lstg. — Argentina: letno 2 dolarja. — Jugoslavija: letno 500 din, polletno 250 din. — Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva c. 5/1.

RODNA GRUDA

ST. 4

APRIL 1956

LETO III.

Pet let Slovenske izseljenske matice

Letos vstopa Slovenska izseljenska matica v čisto leto svojega obstoja. V tem času je napravila mnogo za ohranitev in učvrstitev vezi med domovino in Slovenci, ki živijo na tujem. Z njenim posredovanjem, predvsem pa s posredovanjem obeh njenih publikacij — Slovenskega izseljenskega koledarja in »Rodne grude« — so se te vezi razpletle po vsem svetu; daleč tja na sever in globoko na jug. Razpletajo se po različnih krajih in deželah v ZDA, Kanadi, Braziliji, Argentini, Franciji, Nemčiji, Belgiji, Holandiji, Egiptu, Avstraliji, Angliji in drugod. Delo Matice je raznovrstno, zanimivo in odgovorno. Vse leto ga je dosti, največ pa seveda v sezoni, ki se začne v začetku maja in zaključi jeseni, ko prihajajo rojaki v domovino na obisk. Takrat je treba organizirati sprejeme rojakov, pomagati pri organizaciji izletov, pri prireditvah Izseljenskega tedna itd.

Dne 31. marca je Slovenska izseljenska matica na četrtem rednem občnem zboru položila obračun svojega dela v preteklem letu. Poleg članov izvršnega in glavnega odbora Matice so se občnega zbora udeležili številni izseljenci-povratniki, zastopniki pododborov Matice iz raznih krajev Slovenije, zastopniki Hrvatske izseljenske matice, novinarji in drugi.

Iz poročila, ki ga je podal tajnik Albert Svagelj, je razvidno, da je lani obiskalo staro domovino nad 1.500 rojakov iz raznih dežel. Vsem večjim skupinam je Matica pripravila pri srčen sprejem, pri katerem so sodelovala tudi razna društva in organizacije. Mnogim izseljenskim društvom in knjižnicam je Matica poslala slovenske knjige in pesmarice. Rojakom v Francijo pa celo kinoprojektor s slovenskimi filmi »Vesna«, »Kekec«, in »Pomlad v Beli krajini«. Da omogočimo nadarjenim otrokom naših izseljencev študij v domovini, je bilo Matici odobrenih šest štipendijskih mest za študij v Ljubljani. V letošnjem šolskem letu ima Matica tri štipendiste: iz ZDA študentko glasbe, iz Argentine in Holandije pa študenta filozofije. Poleg teh se letos zanimajo za štipendijo še dve študentki iz Amerike in ena študentka iz Francije. Po posredovanju Matice so lani obiskali

naše rojake v Franciji Mladinska godba iz Trbovelj, pevski zbor »Svobode« iz Zagorja in skupina ljubljanskega Radia, ki nastopa v popularnih izseljenskih glasbenih oddajah. Stalni publikaciji Matice Slovenski izseljenski koledar in revija »Rodna gruda«, ki izhaja desetkrat na leto, imata po svetu vedno več prijateljev, kar dokazuje stalni dvig števila naročnikov. V preteklem letu je Matica izdala tudi brošuro Cvetka Kristana »Gospodarsko udejstvovanje slovenskih izseljencev«.

V razpravi so sodelovali predsednik Matice Ivan Regent, podpredsednik Matice in odgovorni urednik »Rodne grude« Tomo Breje, člani izvršnega odbora Matice Jože Plevnik, Lojze Zdravje, Cvetko Kristan in drugi.

Odgovorni urednik »Rodne grude«, podpredsednik Matice Tomo Breje je naglasil potrebo, da Matica še bolj poglobi in razširi stike z rojaki. Predlagal je, da naj bi se ustanovila sekcija rojakov-povratnikov, ki bi delovala v okviru Slovenske izseljenske matice. Govoril je tudi o izseljenskih publikacijah »Rodni grudi« in Slovenskem izseljenskem koledarju, ki sta med izseljenci zelo priljubljena, kar potrjujejo številna pisma in novi naročniki. Uredništvo bi iz srca rado ustreglo željam naročnikov, da bi »Rodna gruda« izhajala dvanaestkrat na leto ter imela nekajkrat mladinsko prilogo v angleščini, ki so jo v letošnji prvi številki rojaki v ZDA tako toplo sprejeli. Rod naših izseljencev v ZDA polagoma admira, mladino pa je tujina že tako odtrgala od domovine, da jo bo težko doseči čez nekaj let, če tega ne bomo storili zdaj, takoj. Mladinska priloga v angleščini je nujno potrebna zato, da bi se tudi mlajše generacije naših izseljencev bolj navezale na rojstno domovino svojih staršev. Z izdajo teh prilog pa so seveda zvezani precejšnji stroški, ki so že pri običajnem obsegu lista in barvnih prilogah tolikšni, da še zdaleč niso kriti z naročnino. Ob izdatni pomoči rojakov samih pa bomo prav gotovo kos vsem težkočam.

Tudi drugi, ki so sodelovali v razpravi, so nakazali nekatere smernice, po katerih naj bi

Matica v bodoče še izboljšala in poglobila svoje delo. Sprejeta so bila nova društvena pravila. Prav tako so zborovalci soglasno sprejeli predlagano listo članov novega glavnega odbora. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Ivan Regent, za podpredsednike pa Tomo Brejc in Zima Vrščaj-Holy.

Ena prvih letošnjih nalog je izvedba Izseljenskega tedna, ki bo od 6. do 12. avgusta in katerega glavna prireditve v jugoslovanskem merilu bo letos v Sloveniji — v Ljubljani. Priprave lepo napredujejo in Matica bo storila vse, da bodo prireditve Izseljenskega tedna res kvalitetne in da bodo rojaki-obiskovalci z njimi zadovoljni.

Že v prvi številki »Rodne grude« smo omenili, da pripravljamo, kot vsako leto, več izletov po naši lepi Sloveniji. Izleti bodo daljši in krajši. Krajši bodo trajali štiri dni in bodo zajeli tele kraje: Ljubljana, Škofja Loka, Češnjica, Raztoki, Bohinjsko jezero, Bled, Kranjska gora, Vršič, Trenta, Bovec, Gorica, Štanjel, Sezana, Lipica, Rižana, Koper, Portorož, Piran, Postojnska jama — in nazaj v Ljubljano. Daljši izleti, ki bodo trajali 7 dni, pa bodo potekali takole: Ljubljana, Trojane, Št. Peter, Dobrna, Velenjsko jezero, Solčava, Logarska dolina, Ljubno. Gornji grad, Črnilce, Kamnik, Kranj, Bled, Vrba, Draga, Bohinj, nazaj preko Kranja in Ljubljane v Postojno, Koper, Portorož, Piran, Rižana, Kozina, Sapjane, Opatija, Reka. Od tod pa v Delnice, Brod ob Kolpi, Kočevje, Dolenjske Toplice in nazaj v Ljubljano preko Žužemberka, Zagradca, Muljave, Stične in Grosuplje.

V januarski številki smo že omenili letošnji »Izseljenski teden«, ki bo v dneh od 6. do 12. avgusta. »Izseljenski teden« bomo letos slavnostno zaključili v prestolnici Slovenije, v naši beli Ljubljani. Spored bo izgledal približno takole: 6. avgusta bo »Izseljenski teden« otvoril z govorom v radiu in uvodnim člankom v naših časopisih predsednik Izseljenske matice Ivan Regent. Dne 8. avgusta bomo v Grosupljem odkrili spomenik ameriškega pisatelju slovenskega rodu Louisu Adamiču. Osrednja, zaključna prireditve bo v soboto, 11. avgusta zvečer. Na tej prireditvi bodo nastopili naši priznani operni solisti in recitatorji, dalje pevski zbor in folklorna (plesna) skupina. Naslednjega dne v ne-

deljo, 12. avgusta bo nogometna tekma med moštvi Ljubljane in Zagreba za izseljenski pokal. Po tekmi pa bo sprejem pri predsedniku ljubljanske mestne občine. Ves čas »Izseljenskega tedna« bo v Mali galeriji v Ljubljani razstava izseljenskega tiska in drugega zgodovinskega gradiva. Časopisi in radio bodo objavljali članke in predavanja o našem izseljenstvu.

Tudi podružnice Slovenske izseljenske matice širom Slovenije se pripravljajo na vaš prihod, dragi rojaki. Morda bo kdo od vas imel kakšno vprašanje, želje, potrebe itd., pa ne bo prišel v Ljubljano, zato vam sporočamo, da imamo v vseh večjih krajih Slovenije svoje podružnice. Predsednika ali tajnika podružnice boste našli pri občinskem odboru. Po podružnicah boste lahko organizirali tudi manjše izlete ali prireditve v vašem ožjem domačem kraju. Dobili boste vse potrebne informacije itd. Naj vam našteto nekaj važnejših podružnic: Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Celje, Brežice, Krško, Novo mesto, Trebnje, Ribnica, Kočevje, Loški potok, Črnomelj, Metlika, Žužemberk, Zagradec, Sodražica; dalje Nova Gorica, Postojna, Vrhnika, Logatec, Grosuplje, Kamnik in tako dalje.

Toliko za danes — in na veselo svidenje vsem tistim, ki pridejo letos k nam!

Delovno predsedstvo občnega zbora. Od leve proti desni: tajnik Albert Svagelj, predsednik Matice Ivan Regent in podpredsednica Zima Vrščaj-Holy

Od leve proti desni: člani glavnega odbora Matice povratnik iz Kanade Lojze Zdravlj, podpredsednik Matice in urednik Rodne grude Tomo Brejc in član izvršnega odbora Matice Jože Plevnik

27. aprila je praznovala Slovenija pomembno obletnico, petnajst let ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Takrat se je vžgala iskra, ki se je razplamenela v mogočen plamen vseljidskega upora proti okupatorjem. Na sliki Vidmarjeva vila v Ljubljani v Rožni dolini, kjer je bila 27. aprila 1941. leta ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda

Pred desetimi leti, v aprilu leta 1946, je jugoslovanska mladina, zbrana v prostovoljne delovne brigade, začela z delom pri obnovi domovine. Tudi slovenski izseljenci iz Francije so organizirali mladinsko delovno brigado pod vodstvom Antona Kukovice, ki danes kot povratnik živi v Trbovljah. Letos v aprilu je jugoslovanska mladina praznovala deseto obletnico svojega dela s tem, da se je zbrala na nešteti novih delovnih področjih, predvsem pri gradnji novih športnih objektov. Na sliki: ena izmed ljubljanskih delovnih brigad gre na delo

Slovenci v Avstraliji so ustanovili društvo »Slovenska unija«

18. februarja je imelo društvo Mladih demokratičnih Slovencev v Melbourne, Vict. svoj letni občni zbor. Prisotni so bili številni delegati iz držav SA., NSW., VICT., QLLD. Mnogi med njimi so govorili tudi v razpravi. Predvsem moramo omeniti izvajanja g. M. Sosiča iz NSW., ki je zlasti naglasil neenotnost Slovencev v Avstraliji in veliko razkropljenost. »Naša dolžnost je,« je med drugim dejal g. Sosič, »da v vseh državah, kjer živijo Slovenci, ustanovimo slovenske knjižnice, tako da bodo lahko knjige vsem dosegljive.« S tem predlogom so se vsi zborovalci strinjali. V imenu mladih demokratičnih Slovencev je spregovoril J. B. Škilan. Dejal je, da je v državi Victoriji precejšnje število Slovencev, ki so povsem pasivni in so knjižnice res potrebne. Obljubil je, da si bo društvo prizadevalo za njihovo ustanovitev. Nadalje je predlagal, da se organizacija razširi in preime-

nuje namesto »Mladi demokratični Slovenci« v »Slovensko unijo« ter da se izvoli nov odbor. Predlog je bil soglasno sprejet in so prisotni v novi odbor izvolili: J. B. Škilana za predsednika, drugi odborniki pa so: Mr. L. Pahor, A. Strain, L. Pečar, M. Sosič, A. Kocjančič, E. Peteros in A. Slavič.

A. Strainova je povedala, da so v državi SA. Slovenci precej delavni in da imajo tudi svoj 17-članski mešani pevski zbor. J. B. Škilan je apeliral na prisotne, da naj pridobe društvu čim več novih članov in naj med znanci priporočajo izseljensko revijo »Rodno grudo«, ki prinaša lepe fotografije iz domovine in novice iz življenja Slovencev z vseh strani sveta. Vsi tisti, ki bi imeli težave s predplačili, lahko naroče list oziroma plačajo naročnino neposredno po predsedniku J. B. Škilanu, 45. Pride Ave. West Geelong, Victoria.

Velik pomen kulturnega udejstvovanja naših izseljencev

Kulturno udejstvovanje je med našimi izseljenci zelo razvito. Ljudskoprosvetna in izobraževalna društva so marsikje edine njihove organizacije. Povezujejo jih kot rojake iste bratske krovi, spominjajo jih na staro domovino, omogočajo jim razgovarjanje z rojaki v rodni jezik in kramljanje z njimi po domačih navadah, hkrati pa se v njih rojaki tudi razveseljujejo in izobražujejo.

Ljudskoprosvetna društva — godbe, pevska društva in igralske družine — so bila že od nekdaj pri srcu slovenskemu in sploh jugoslovanskemu človeku. Ljubezen do njih so ponesli s seboj v nove domovine in poleg podpornih in ponekod sokolskih društev — če seveda izzamemo razne cerkvene bratovščine — so bila ljudskoprosvetna društva med prvimi, ki so jih naši priseljenci ustanavljali na primer v Ameriki. V Clevelandu je znano proo slovensko pevsko društvo že leta 1897 (»Zora«), proo dramsko društvo pa je bilo ustanovljeno leta 1903 (»Triglav«). Godbe so obstajale že prej, toda večinoma so bile res samo »bande«, torej po starem avstrijskem vzorcu sredstva za korakanje in morda sem in tja še za ples. Zdaj imamo v Clevelandu kar devet pevskih zborov, dve dramski družini ter prosvetne odseke pri krožkih Progresivnih Slovencev in mladinskih krožkih SNPJ. V Chicagu, Ill., Pittsburghu, Pa., Claridgeju, Pa., v Brooklynu pri New Yorku, v Los Angelesu, Cal., v Fontani, Ca., Indianopolisu, Ind., Denveru, Colo., Chisholmu, Minn., Milwaukeju, Wis. in drugod v ZDA in delno celo v Kanadi obstajajo slovenska ljudskoprosvetna društva in celo živahno delujejo ter ne poznajo znatnejšega zastoja. V Clevelandu in Chicagu prirejajo tudi spevoigre in prizore s petjem, orhunenec vsega pa so opere, ki jih zdaj uprizarja Glasbena matica v Clevelandu. V novembru 1955 je prikazala znano Verdijevo opero *Rigoletto*, a pripravljala še uprizoritev oper *La Bohème* in *Carmen*. Uprizoritev teh oper dvakrat letno predstavlja dejansko velik praznik za slovenski Cleveland. Obiščejo jih rojaki od blizu in daleč, kakor tudi mnogi drugorodci. Ta društva praznujejo že svoje dvajset-, trideset- in večletnice, vendar kake ostarelosti ni še čutiti. So živahna in delavna. Zlasti važna pa je njihova vloga pri pritegovanju v novi domovini rojene mladine druge in tretje slovenske generacije v sodelovanje. Otroci slovenskih staršev pogosto igrajo in pojejo slovenske pesmi ali igre v slovenskem jeziku, daš morda slovenski ne znajo govoriti. 18. decembra 1955 je bila velika prireditve te mladine v Clevelandu (tudi v Chicagu sta bili dve taki prireditvi) in ta mladina je uprizorila mladinsko opero »Janko in Metka« v slovenščini. Okrog 900 obiskovalcev se je veselilo z mladimi vred lepega uspeha. Ustanavljajo se še nova ljudskoprosvetna društva oziroma odseki, takoli n. pr. pevski zbor v Fontani, Calif. in Mladinski pevski zbor mladinskega krožka št. 2 v Clevelandu. Slovenske radijske oddaje oziroma ure in v Chicagu celo slovenska ura na televiziji so tudi dokaz ljudskoprosvetnega udejstvovanja naših izseljencev.

Prav podobno je v Argentini. Tudi tu so kulturne prireditve stalne in ljudskoprosvetni odseki delujejo predvsem pri slovenskih podpornih društvih (Villa Devoto, Cordoba) in drugod. Te prireditve so najprimernejša priložnost za sestajanje in razvedrilo slovenskih in jugoslovanskih rojakov v teh krajih.

Ali pa v Franciji? Tam so n. pr. v Merlebachu tako navdušeni za ljudskoprosvetno udejstvovanje, da imajo kar tri pevska društva (Triglav, Slavček in Sava).

Tudi »Edinost« v Heerlerheide na Holandskem dokazuje važnost ljudskoprosvetnega dela. Tam se okrog tega društva zbirajo napredni slovenski izseljenci in njihovo glasilo je edini napredni list slovenskih izseljencev v Holandiji.

Ko pa to kulturnoprosvetno dejavnost pazljivo motrimo, moramo ugotoviti, da je z njo povezano delo in trud velikega števila navdušenih in nesebičnih kulturnih delavcev, katerih delo morda premalo upoštevamo in cenimo. Brez njihovega truda bi namreč doseženih uspehov ne bilo. Pevovalci, pevc, režiserji, igralci, pianisti, solisti, agitatorji, organizatorji, pridobivalci članov, prodajalci vstopnic in vsi do zadnjega prosvetnega aktivista postavljajo svoje kamne v močno stambo ljudske prosvete naših izseljencev. Ali se prav in zadostno zavedamo, mi v stari domovini in tudi naši rojaki v novih domovinah, kaj pomeni delo teh vidnih in nevidnih delavcev? Nedavno je navajal v čikaški Prosveti neki poročevalec iz Clevelanda, da so imeli ob jesenski prosvetni sezoni nekateri aktivisti v svojih žepih tudi po pet različnih blokov vstopnic, ki so jih nudili predvsem z namenom, da bi bile prireditve čim bolj obiskane. In vendar se ti bloki v žepih niso sprli in trpeli od ljubosumnosti — vzemi mene, ne onega!

Ti ljudskoprosvetni aktivisti zaslužijo pohvalo stare in nove domovine. Vprašajmo se, koliko večerov, noči in dni so žrtvovali ljudje, kakor je to Tone Subelj, ki zdaj sam vodi pet pevskih zborov (Glasbena matica, Adrij, Slovana, Triglav in Mladinski pevski zbor SNPJ) in postavljajo na odre opere in spevoigre, drugo za drugo? Koliko zborov in prireditev so že vodili Ivan Zorman, Joseph Krabec, John Ivanush, Frank Vautar; koliko pevskih vaj in koncertov sta že izvedla J. Gregurinčič in Vladimir Malečkar, ali v Chicagu pri »Prešernu« prof. Frank Kubina in Frank Gradišek? Na kolikih koncertih je že spremljala pevce Vera Milavec-Slejko, na kolikih koncertih so že pele June Babitt-Price, Anne Safred in druge znane solistke in solisti? Če pogledamo v Argentino, srečamo imena, kakor Ciril Jekše, Jakob Krebelj, Ciril Kren, Rudolf Leban, Nelly in Armando Leban, Boris Zlobec, Anton Mislej, Angel Hrovatin, Anton Soler, J. Samiec in še mnogih drugih. Prav tako ne smemo pozabiti na tovarše iz Merlebacha, kakor so n. pr. tov. Sinkovec, Vodišek, Diem in še vsi ostali. Pri tem posebej navajam, da so imena navedena samo kot primer in da niti najmanj nisem nameraval omalovaževati dela koga, ki posebej ni naveden. Saj vsi vemo, da leži delo na teh posameznih delavcih in da je ljudskoprosvetno delo med našimi izseljenci vredno naj- večje pozornosti.

Co. A. Kristan

Ameriški rojaki za domovino

Ni še minilo leto, ko je ljubljanska klinika za duševne in živčne bolezni prejela od naših rojakov iz Amerike dragocen zdravniški aparat — encefalograf, za katerega so zbrale sredstva naše požrtvovalne rojakinje v Ameriki — članice organizacije Progresivnih Slovenk. Zdaj pa že spet pridno zbirajo za nakup pralnega stroja in sušilnika za ljubljansko porodnišnico. Kakor je razvidno iz poročila rojakinje Josephine Tratnikove, tajnice Reliefnega odbora v ameriških izseljenskih listih, se ta plemenita akcija zelo uspešno razvija, do 7. februarja je bilo zbranih že 3.000 dolarjev, to je več kot polovica vsote, ki je potrebna za nakup pralnega stroja in sušilnika.

V dolgi vrsti imen darovalcev je večina takšnih, ki nikoli ne odrečejo, kadar je treba kakšnega prispevka za domovino. Prav gotovo so si mnogi med njimi znesek težko pritrkali, saj vemo in razumemo, da je tudi v Ameriki treba svoj vsakdanji kruh trdo prislužiti in ga drago plačati. Ga. Tratnikova navaja v svojem obširnem poročilu nekatera pisma posameznih darovalcev, ki so ganljivo pristrčna. Zanimivo je, da je bil prvi darovalec rojak, ki je kot »nepoznani prijatelj« iz države Missouri poslal lep prispevek 300 dolarjev.

»Če bi vsaka slovenska žena v Ameriki poslala samo en dolar, bi lahko ljubljanska porodnišnica dobila najmodernejšo pralnico,« je zapisala v svojem pismu darovalka Jennie Puhek iz Detroita. Rojakinja Kristina Pugelj iz Milwaukee pa je poslala 10 dolarjev v spomin na svojo lani umrlo mater. »Moja mati je rodila devet otrok,« piše rojakinja Pugljeva, »pa ni imela take lepe priložnosti kakor jih imajo danes matere v Jugoslaviji, da gre lahko vsaka brezplačno v porodnišnico in je zanje vse preskrbljeno.«

Znani rojak Joseph A. Šiškovič pa v listih že pridno agitira za novo nabiralno akcijo — tako imenovani Primorski fond, ki naj bi zbral sredstva za nakup zdravniškega instrumentarija za nove bolnišnice na Primorskem. Rojak Šiškovič je krepko potrkal zlasti na dobra in rodo-

Rojak J. A. Šiškovič s soprogo in hčerko Florence ob lanskem obisku v Sloveniji

ljubna srca primorskih izseljencev. Seveda bodo tudi tu pomagale pridne Progresivne Slovenke in to takoj, ko bodo zaključile zbirko za ljubljansko porodnišnico.

Tudi slepe mladine iz ljubljanskega zavoda se rojaki radi spominjajo ob raznih priložnostih z denarnimi prispevki in tako dokazujejo vedno znova, da so in ostanejo kljub dolгим letom in širokemu morju, ki jih loči od domovine, s toplimi srčnimi vezmi navezani nanjo.

Pismo iz Montane

Pozdravljeni vsi pri »Rodni grudi«. Prejel sem vse številke lista in tudi slovenski izseljenski koledar. Naročnino Vam pošljem kasneje. Želim Vam mnogo uspeha!

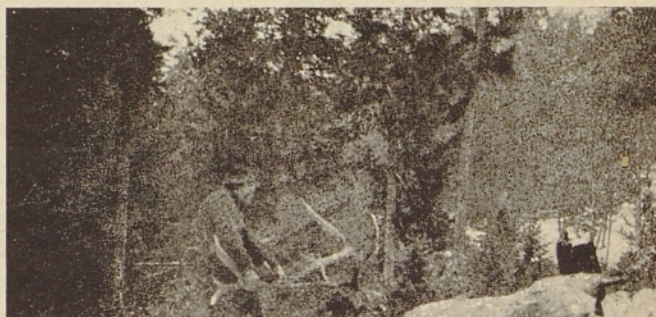
Star sem 76 let ter sem doma iz Slovenskega Primorja. Tukaj imam farmo. Precej je gozda. Največ se ukvarjam z gojenjem krompirja. Na tej farmi že štirideset let sadim isto vrsto, ter posamezen krompir tehtaja po en funt. Enega Vam pošljem za vzorec. Ukvarjam se tudi z lovom. Letos sem dobil enega srnjaka in ga bom imel dovolj celo leto. Jelen mi je pa ušel. Pa naj bo za drugo leto. Vselej mi ne bo ušel, čeprav že bolj slabo vidim. Pošiljam Vam eno svojih lovskih slik.

Rojak Andro Pelhan iz Corwin Springsa v Montani, ki je vnet lovec, pozdravlja vse lovce in prijatelje

Ker sem že star in tudi nevarno bolan na srcu, bi vse skupaj rad prodal in se vrnil v domovino. Že trikrat sem imel srčni napad, pa sem vendarle ostal pri življenju. Zadnjič je po mene prišel sosed, da bi me odpeljal v mesto Garden. V avtomobilu je bila tudi ženska. Ko je prijel pri vratih za kljuko, se je kar na lepem zgrudil mrtev. Če bi se to zgodilo pet minut pozneje, bi morda bila nesreča še hujša.

Končam za enkrat ter Vas vse skupaj lepo pozdravljam!

Andro Pelhan

Dramsko društvo »IVAN CANKAR« v Clevelandu

(Nadaljevanje in konec)

Leta 1939 so sestavljali odbor: predsednica Tončka Simčič, podpredsednik Anton Eppich, tajnica Bertha Eršte, blagajnik John Močnik. Nadzorniki: William Candon, Vatro J. Grill, Frank Žagar. Režiserji: John Steblaj, Tončka Simčič, Vatro J. Grill. Mojster odra: Frank Žagar. Šepetalka: Frances Candon. Poleg teh je igre več let režiral tudi Josip Skuk in nekaj let Rudolph Vidmar. Etbin Kristan je režiral svojo igro »Gospodar«.

Zadnjih petnajst let je aktivnost društva spet močno nazadovala. Vzrokom, ki sem jih že navedel, so se pridružili še staranje nekdanjih živahnih članov in pa strogi naseljeniški zakoni, ki branijo dostop v ZDA novim mladim slovenskim naseljencem. Seveda smo nekoč vzgajali igralski naraščaj iz tu rojene mladine, toda ko so se poročili, jih je pri nadaljnji kulturni aktivnosti ovirala družina. Zopet drugi so se posvetili trgovini in raznim poklicem, ki so od njih zahtevali ves prosti čas.

Dne 5. decembra 1948 je bila jubilejna proslava tridesetletnice obstoja društva »Ivan Cankar« in obenem tridesetletnica smrti pisatelja Ivana Cankarja. Uprizorjena je bila ena najboljših Cankarjevih dram »Kralj na Betajnovi«. Spominska knjiga, izdana ob tej priložnosti, je bila bolj skromna, a vendar značilna. Seznam za tretje desetletje kaže, da je društvo uprizorilo 23 predstav, med temi dve angleški igri. Skupno v tridesetih letih torej 156 predstav.

Od leta 1949 do 1954 je zabeleženih le sedem predstav društva. Vzrok je silno pomanjkanje igralcev. Z režijo se ukvarjale še vztrajni in zmožni John Steblaj, ki pa tudi ne more delati čudežev. Da temu odpomore, je društvo že večkrat pozvalo ostali dve dramski društvi »Anton Verovšek« v Collinwoodu in »Naša zvezda« v Euclidu, naj bi se z njim združili. Toda zaradi oddaljenosti in več drugih razlogov so bili vsi pozivi do sedaj brezuspešni. Kaj bo prinesla bodočnost, je težko prerokovati, toda gotovo je, da bo

CLEVELAND POSLEDNJA POSTOJANKA V KULTURNEM DELOVANJU UMIRAJOČE AMERIŠKE SLOVENIJE

Ob tej priložnosti je umestno, da imenujem najbolj aktivne in zmožne igralce, ki so se udeleževali v petintridesetih letih delovanja društva »Ivan Cankar« pri 163 predstavah. Ti igralci in igralke so: John Steblaj, Louis F. Truger, Frank Kovačič, Frank Česen, Vatro J. Grill, Gust Grobolshek, Jos. F. Terbižan, Frank Klemenčič, Anton Eppich, Jakob Homovec, John Breščak, August Komar, Erazem Gorshe, Josip Skuk, Josip Mrhar, Anton Mahne, Josip Birk ml., Frank Plut, John Popetnik, Frank Jelerčič, Jack Plemel, John N. Rogelj, Rudolph Vidmar, Milan Medvešek, Maks Traven, John Čeh, Louis

Smerdel, James W. Mally, Ralph Danilo, Boris Pavlin, Andrew Turkman, Stanley Marin, Anton Podobnik, Andrew Ogrin, Frank Kokal, Anton Smith in več drugih.

Izmed žensk pa so bile aktivne: Mary Ivanush, Emily Svigel, Josephine Močnik, Zofka Birk, Pavla Truger, Mary Debevec, Olga Marn, Mary Kramer, Nežka Kalan, Tončka Simčič, Ema Plemel, Danica Oblak, Rosie Stegovec, Jennie Dagarin, Joyce Gorshe, Anne Stanonik, Florence Jeraj, Jossie Milavec, Mary Petrovčič, Molly Plut, Frances Candon, Bertha Eršte, Anica Čebul, Anica Rogelj, Ivanka Sifrer, Frances Ilc, Florence Unetich, Mary Bozich, Josephine Turk, Dorothy Paliska, Frances Godnjavec, Pauline Debevec, Jennie Fatur, Dorothy Skedel itd. Pri tem pa ne smemo prezreti igralcev z manjšimi in priložnostnimi vlogami, kakor tudi delovnega osebja, ki so za društvo prav tako važni kot igralski ansambel.

V letu 1954 je imelo društvo naslednji odbor: predsednik Maks Traven, podpredsednik Stanley Dolenc, tajnik-blagajnik John Pollock, zapisnikar John Steblaj. Nadzorni odbor: Anton Eppich, Frances Godnjavec in Viola Vogrin. Režiser: John Steblaj. Mojster odra: Frank Žagar. Masker: Frank Burns. Napovedovalka: Milka Kokal. Rediteljica: Marie Zakrajšek.

Med 35-letnim obstojem društva »Ivan Cankar« so režiserske posle opravljali režiserji: Louis F. Truger, Josip Skuk, Avgusta Danilova, Ralph Danilo, Vatro J. Grill, John Steblaj, Rudolph Vidmar in Tončka Simčič. Nekateri izmed teh so bili po presledkih ponovno izvoljeni. Vsak režiser bi lahko napisal o svojih spominih na delo v društvu marsikaj zanimivega.

Ob koncu naj pripomnim, da gre za ohranitev slovenskega jezika med našo mladino v Clevelandu, poleg bивše slovenske šole, največja zasluga pevskim in dramskim zborom. Poleg kulturnih in jezikovnih vrednot je del te mladine spoznal tudi lepote in običaje domovine svojih staršev — Slovenije. Ni se več sramoval, da je potomec majhnega, skoraj neznanega naroda, ki so mu ga tujei predstavljali kot na pol barbarskega. In danes gre marsikateri tu rojen Slovenec obiskat to lepo deželo, iz katere prinese v sebi zelo ugodne vtise.

★

Proslava 35-letnice je bila v Slovenskem narodnem domu v St. Clair Av. ob lepi udeležbi 800 ljudi, kljub temu, da so bile priredbe tudi v drugih dvoranah. Spored je vodil Vatro J. Grill, ki je podal kratko zgodovino društva in nam predstavil še živeče ustanovitelje, dočim smo za umrlimi počastili spomin z nageljni.

Temu je sledila živahna spevoigra v treh dejanjih »Radikalna kura«, katero je spisal R. Dobovišek. Sicer bi igralci raje podali kakšno Cankarjevo delo, toda so težave na vseh straneh, kot se je izrazil režiser J. Steblaj. Igra je bila kar dobro uprizorjena, kar je pričalo burno ploskanje navzočih. V igro je bilo vpletenih precej lepih pevskih točk, ki so bile dobro podane, kajti igralci so bili hkrati tudi člani raznih pevskih zborov. Petje je spremljala na klavir Mrs. M. Plut. Scenarija je bila okusna.

Po predstavi smo šli v spodnjo dvorano, kjer so nekateri plesali, a drugi prijateljsko kramljali in obujali spomine na prijetne igralske doživljaje nekdanjih let.

Jurjevanje

star slovenski spomladanski običaj

Rast in rodovitnost je bila ljudem že od nekdaj ena glavnih misli in skrbi. Naši pradedni predniki, ki so si v svoji nevednosti vse naravne pojave zmotno razlagali, so z različnimi čarovnimi dejanji skušali pregnati zimo, priklicati pomlad ter se zavarovati pred zlimi duhovi. Obredna dejanja, ki so jih opravljali v ta namen, so se ponavljala iz leta v leto, iz stoletja v stoletje — prešla so v običaj, ki je bil še našim nedavnim prednikom sestavni del njihove duhovne kulture.

Med Slovenci so se v pomladanskem času zlasti ohranili običaji na Jurjevo (24. aprila). Tega dne je po starem ljudskem verovanju dokončno zmagala nad zimo topla pomlad. Najbolj nazorno so to hoteli pokazati pastirji, ki so vodili skozi vas v zelenje odetega dečka — zelenega Jurija. Ta običaj je bil zlasti udomačen v Beli krajini in na Štajerskem. V ta namen so si mladi pastirji pripravili zelene brezove veje, zeleno, vsaj za ped dolgo travo, zvite trte in rdečo svatovsko rožo. Deček, ki so ga

Za spomin, za srečo sta belokranjski dekleti odtrgali vejico z zelenega Jurija

izbrali za zelenega Jurija, se izpod zelenja in okrasja skoraj ni videl. Zato sta ga od hiše do hiše vodila na trti dva dečka — jurjaša ter ga poganjala z zelenimi vejami. Četrty jurjaš je piskal na piščal, peti pa je trobil v trobento in nosil košarico za darove. Pred vsako hišo so jurjaši prepevali jurjevske pesmi ter želeli zdravja in sreče. Skoraj nikoli se ni zgodilo, da bi jih gospodinja odslovila brez daru, kajti jurjaši so nekoč taki hiši takole ali podobno zapretili:

*Naj vam pokrepa vsa živina,
umrjejo naj vam vaša dekleta,
ožen naj vam vse požre,
toča naj vam vse pobije,
voda naj vam vse zalije!
Miši in podgane
naj vam zlodej pržane.*

Tudi na Koroškem so Jurjevo podobno praznovali, le da so tu vodili v slamo ovitega šent-jurja že na predvečer Jurjevega dne. Dečki, ki

V brezovem gaju ovijajo belokranjski fantje Jurija v mlado zelenje

so se skupaj z Jurjem zbrali o mraku pred vasjo, so zvonili s kravjimi zvonci in trobili z rogovi. Hrup, ki so ga delali s tem, naj bi po starem ljudskem verovanju odganjal hudobne čaravnice, ki so imele na Jurjevo posebno moč. Zlasti je bilo pred njimi treba zavarovati živino, ki je šla tega dne prvičkrat v letu na pašo. Na poti domov so pastirji opletli živino z zelenjem in cvetjem. Z namenom, da bi čaravnice živini ne mogle škodovati, so nekoč štajerske gospodinjice navsezgodaj trobile v rogove, Belokranjci pa so streljali na vse štiri strani neba, preden so gnali živino na pašo. Na vzhodnem Štajerskem so pastirji na predvečer Jurjevega pokali z biči in s tem odganjali od hlevov zle duhove. Da bi živino obvarovali pred čarovnicami, so ji na Bledu in okolici pokladali v jasli razna zelišča, na Štajerskem pa dajali blagoslovljenega kruha in soli. Poleg živine pa so hoteli kmetje obvarovati vsega hudega tudi svoja polja. V veri, da bodo potem čaravnice brez moči, so ponekod zatikali med pšenico trnjeve veje.

Vsa omenjena sredstva ter hrup nastopajočih je imelo predvsem obrambni pomen: obvarovati živino in polje pred nesrečo. Zeleni Jurij, ki je tu predstavljal ozelenelo drevo ali v širšem pomenu rast in rodovitnost, pa je s svojimi obhodi čaral dobro letino, zdravje in srečo pri ljudeh in živini. Tudi zelenje, pesem in darovi so imeli nekoč ta namen.

Ko se je v polpretekli dobi ta prvotni pomen starih jurjevskih običajev že bolj ali manj zabrisal, pa je zeleni Jurij še vedno predstavljal poosebljeno zeleno pomlad.

Jurjaši so se ustavili pred hišo in zapeli jurjevske pesmi, gospodinja pa jim je prinesla darov

BELOKRANJSKI MUZIKANT KUZMA

Tam na valovitem lepem belokranjskem svetu za prostranimi stelniki z belimi brezami je ob Lahinji prijazni Butoraj. Med najbolj znanimi Butorajci je nedvomno Kuzmin rod. Mlinarji so in žagarji, tudi kmetujejo. Temne in zdrave polti so in črnih las, možaki pa se postavljajo s košatimi brki. Pri delu so tihi in se zagrizajo vanj tako, da so tudi vidni uspehi njihove prizadevnosti. Kadar pa jim pride v roke majolika z dobrim belokranjskim vinom, se neradi ločijo hitro od nje. Takrat jim ožive oči in roke. Takrat je raztegnil razživiljeni Tone svojo starinsko harmoniko in zaigral vesele in žalostne viže. Stari Brinskole jo je delal tam pod Semiško goro in takšnih harmonik ni bilo mnogo po Beli krajini. Morale so pa biti takšne harmonike na vsakem piru, ker so imele posebno mil glas in ne divji, kakor hreščče nemške tovarniške. Če je bil pa pir posebno imeniten in bogat, je pomagal harmonikarju še Bahor s klarinetom.

Mladi Tone Kuzma je bil na piru in prvič je slišal harmoniko, ki ga je vsega prevzela in vzbudila v njem srčno željo postati njen lastnik. Krajcar je znašal h krajcarju in krono h kroni in tako zbral potreben denar, da mu je napravil stari Brinskole harmoniko.

Kar neslo ga je kot na perutih izpod Semiča na Butoraj. Od tistega dne je oživel butorajski mlin. Mladi Tone je uporabil vsak trenutek za učenje igranja na harmoniki in kmalu so dekleta, ki so prinašala žito v malenco, strme poslušala Tonetove lepe viže, poskočne in počasne, žalostne in vesele, svatovske popevke in vojaške koračnice, izmed katerih je Tone, ko je prišel od vojakov, posebno čislal Radeckijev marš, ki ga je zaigral le ob posebno slovesnih priložnostih. Pri svojih hrvatskih sosedih je prisluškoval goslačem in tamburašem in potem njihove viže prikrojil po svoje tako, da je bila izbira njegovih pesmi precej obilna.

Začeli so ga vabiti na svatbe in tako se je začela njegova pot svatovskega godca. Ni šel na vsako svatbo in ni igral tam za denar, — bil je ponosni svat med svati in dajal tudi v dar, ko so sneli nevesti opolnoči poročni venec z glave in dekliško parto s svilenimi trakovi.

Jurjaši se na mostu pripravljajo, da vržejo (navidezno) zelenega Jurija v vodo

Glasovi njegove harmonike so ustvarjali na piru slavnostno veselo razpoloženje in vžigali plesalce k plesu, da se je tresla hiša in zveneale šipe v oknih. Stare svatbe so trajale včasih po več dni, preden se je pir razkapal, kakor so rekli svojčas. Ob odhodu so dobili svatje popotne cule iz domačega tankega platna, polne dobrot, da ne bi gostje opešali po potu domov grede. V teh culah je bilo pečene kokošine, jagnjetine, slastnih maslačink in mastnic, belega kruha in povitice. Če je bil dar v živadi precej obilen, je hišna gospodinja pridala v culo še svežega mesa, da so se svatje drugi dan lahko še malo obliznili na svojem domu, ko so pripovedovali o poteku pira, gostih in veselem godcu Tonetu.

Dolgo je že tega, ko so pozvali Toneta na pir tja doli nekam proti Vinici v okolico Dragatuša. Ali je bilo to na Knežini ali Kvasici, ni važno. Bil je velik pir in hud mraz z visokim snegom. Po polnoči tretjega dne so prinesli na mizo kislo zelje s kranjskimi mastnicami, kar je bil znak, naj se pir neha. To je nemi jezik, pa vsem sva-

Oton Župančič

Na Jurjevo

Belokranjski običaj

Od hiše do hiše hodimo,
zelenega Jurija vodimo,
on pomlad v deželo prinesel je,
oso zemljo z zelenjem potresel je.
Zima, zima ajd za peč
celo leto leč!

To šibo za streho shranite,
da z njo se požara branite,
strahuje poredno vam dečico
in vabi k hiši vam srečico.

Sreča, sreča, pridi k nam,
glej, odprt je hram!

Ker take darove vam nosimo,
od vas jih v zameno prosimo:
imate kaj bele pogačice?
Ne branimo tudi se kračice.
Bodi jajce, bodi hleb,
v naš izgine žep!

Bogato gorica obrodi vam,
bogato se polje oplodi vam,
podeli Bog kruha vam belega,
vsi lica bodite veselega.

Mi zdaj moramo drugam —
hvala, hvala vam!

tom razumljivo po starem običaju, ki se mu ni smel zaradi svatovskega obredja nihče upirati.

Takoj za tem poslednjim obrokom svatovske gostije so se začeli svatje odpravljati. Gospodinja jim je delila cule s popotnjo. Zadnji je bil godec Kuzma s kar obilno popotnjo, ki si jo je nataknil na palico, zadel na ramo in se dobre volje odpravil v mrzlo noč proti domu.

Prtine v snegu ni bilo dovolj in zato je bila hoja počasna in utrudljiva. Poleg tega je bila pa še takšna tema. Naporna hoja je izčrpavala njegove telesne moči in začel se je oglašati glad ter opominjati muzikanta, naj ga potolaži.

Goдец je to tolažbo odlagal. Poti pa le ni bilo konca niti zore na vzhodu. Končno je snel culo s palice in segel vanjo. Zatipal je kos pečenke in se ga s slastjo lotil. Poleg je pa prigrizoval kruh ali potico, kar je pač v temi mogel doseči. Pri tem je premišljeval, zakaj je gospodinja tako malo solila pečenko, ko je vendar navada na piru, da mora biti meso čimbolj slano. Potem se pojavi tista prava žeja, ki jo pogasi le belokranjsko dobro vino, ki ga ne sme zmanjkati na svatbah. Sicer so na tem piru iz previdnosti, da se ne bi gostje preveč opili in opešali, uporabljali v oseh tajnosti recept iz Kane v Galileji za svatbo, čeprav je sicer izven tega slavnega časa užival hišni oče najboljši glas dobrega vinarstva in kletarja in so njegovo vino včasih belokranjski krčmarji naravnost licitirali.

Lakota je bila malo potolažena, le okus v ustih po neslani pečenki je bil nekam neprijeten, kar čuden. Kuzma je tipal po culi, da bi ga s čim popravil. Odlomil je kos zajetne mastnice in jo krepko žvečil ter nadaljeval pot proti domu.

Začelo se je daniti. Zažejalo ga je. Kje naj se napije? Spomnil se je obcestne krčme, kjer je svojčas ustavljaj svoj poštni voz viničarski postiljon Miko. Morda so tam že ostali? Kmalu je dospel do krčme. Ni dolgo pomisljal. Vzel je harmoniko v roke in zaigral krepko vojaško budnico. Ko ta ni pomagala, je urezal Radeckijev marš. Ta je zalegel. V oknih se je posvetilo. V vratih je zarožljaj ključ.

»Oj, Tone, kaj si ti?« ga je pozdravila zajetna gospodinja še vsa zaspana in si zapenjala kožuh na prsih. »No le brž noter stopi,« ga je povabila. Najprej mu je postregla s šilcem stare slivovke, nato pa je nalila vina v lonec in zamešala vanj medu in porinila lonec v peč. Tone je dremal ob topli peči, toda ko je krčmarica postavila predenj kuhano vino, ga je prijetni duh hitro zdramil. Segel je po culi in poklical:

»Hodi Bara, da si malo osoliš zobe s svatbeno popotnjo.«

Bara si ni dala dvakrat reči. S krepkimi zobmi je ugriznila v kokošje bedro in gledala Toneta, ki je razkladal dobrote svoje popotnje. Nenadoma pa mu je roka obstala in zabolščal je tako osuplo, da se je Bari, ki ga je opazovala, skoraj zaletelo.

Zdaj se mu je razvozlala skrivnost neslane pečenke. In to tako, da je imel v trenutku polna usta sline in je moral hočeš nočeš krepko pljuniti. V rokah je namreč držal — kos surovega jagnjetovega plečeta, ki ga je ponoči na poti skoraj polovico pojedel...

»Tri dni se mi je kolcalo po tistem surovem mesu,« mi je povedal nekoč pozneje, obujajoč spomine na svatbe in dogodivščine. In še to mi je zaupal, da je od tistega časa pred odhodom iz

Jugoslovanski poslanik v Franciji med rojaki v Sallau-minesu. Na sliki poslanik Aleš Bebler s soprogo in rojaki: Suhadolčanova, Artič, Martinčič in Demšar

Jugoslovanski poslanik med nami v Pas de Calaisu

Letos 11. marca nas je v Pas de Calaisu obiskal jugoslovanski poslanik v Parizu g. Aleš Bebler s svojo soprogo. Ob prihodu v Lens je najprej obiskal župana g. dr. Chafnesa in se z njim dalj časa razgovarjal. Predvsem se je zanimal za življenje rojakov v okolici Pas de Calaisa. G. poslanik je obiskal tudi dve rudarski družini v Lievinu, nato se je pa odpeljal na zborovanje rudarjev, ki ga je sklicalo Združenje Jugoslovancev v Franciji v Sallauminesu. Tam ga je pozdravil sinko rojaka Demšarja in mu izročil lep šopek cvetlic. V svojem govoru je g. Bebler naglasil, da ga zelo veseli, ko nas vidi tako skupaj zbrane v tujini, iz česar sklepa, da nismo pozabili rojstne domovine. Obljubil je, da bo storil vse, da se čimprej uredi socialno zavarovanje za nas izseljence. Toplo je tudi priporočil, da v čimvečjem številu tudi letos med dopustom obiščemo rojstno domovino, da bomo tako čimbolj spoznali, kakšno je danes življenje doma ter to resnico prenesli med naše prijatelje in znance v Franciji, kar bo še poglobilo prijateljske stike med Francijo in Jugoslavijo. G. poslanik je zelo obžaloval, da ne more delj časa ostati med nami ter je ob odhodu obljubil, da nas čimprej spet obišče.

Tajnik Združenja Jugoslovancev v severni Franciji

hiše vedno skrbno pregledal svatbeno popotnjo, če ni v njej surovega mesa.

Z leti se je tudi veseli muzikant Tone postal in zdaj prisluškuje v dolgih nočeh enakomernemu klopotu koles in hitremu drdranju mlinskih kamnov, ki meljejo zmeso in koruzo v starodavnem pobreškem mlinu ob Kolpi. Brinskoletova harmonika pa počiva skrbno zaklenjena v skrinji in čaka novega mladega godca, ali se bo pa preselila zaradi svoje zunanosti in zanimive notranjosti v Belokranjski muzej v Metliko, kjer je že mnogo lepih starih belokranjskih izdelkov, ki pričajo o sposobnosti in nadarjenosti njihovih izdelovalcev.

B. R.

VRHNIČAN *piše*

Takrat je vesel dan, ko mi moj sin, ki dela na pošti v Waukeganu, prinese »Rodno grudo«. Zdi se mi, da takrat prihaja izredno razpoložen domov; pa ne vem, ali zato, ker ve, da bo mene razveselil, ali pa morda zato, ker tudi nekje v dnu njegovega srca tiči nekaj tiste nepremagljive ljubezni, ki jo lahko vse svoje življenje čutiš za domovino, v kateri so ti zrastle korenine.

Ko sem prejel zadnjo številko, sem pomislil, ali ne bi tudi jaz nekaj napisal za ta list. To sicer ne bo pisateljsko niti pesniško; bo pa iz srca — pismo za »Rodno grudo« o rodni grudi. S korajžo, fant, sem si dejal in napisal tole:

Rodil sem se v Bistri v Galetovem gradu, kjer sem preživel svojih mladih dvajset let. Pomlad je tam vedno bila tako lepa! Nešteto krat sem sedel na železniškem prelazu, nekako 50 metrov visoko nad cesto. Gledal sem na Barje proti Ljubljani, na Ljubljanski grad, Šmarno goro, Kamniške planine in Krim. Kadar je privozil brzi vlak iz Notranjih gor, sem navadno naštel sedem vozov, a izgledal je kot igrača, ki bi jo lahko vtaknil v žep. Pa vendar jo je kar hitro primahal do mene. Ah, tista pomlad, tisti razgledi in tisti mali vlak, ki je neopazno dramil v človeku želje po potovanju...

V šolo sem hodil na Vrhniko in sem bil Ivana Cankarja sošolec. Danes nas živi tukaj še pet njegovih sošolcev: Anton Nagode, Matija Jereb in Ivan Rep s s z Vrhnike. Nagode z Verda, jaz pa iz Bistre. Pa se včasih spominjamo, kako smo včasih tam bili sužnji dela in cerkve. Vrhnika je imela tri duhovnike in vsi trije so se zgražali nad velikim grehom mladine — to je bilo takrat, kadar smo se fantje iz ene in druge vasi spoprijeli. Nič niso imeli razumevanja za našo mlado kri. Tudi misijonarjev se še spominjam, še iz otroških let; tako lepo so pridigali. Najprej so nas grešne duše vse v pekel pometali, potem so pa še z vicami začeli, kjer naj bi se naše duše oprale in od koder naj bi reševali svoje pomrle starše, ki tako trpe tamkaj in vpijejo po pomoči. Končno so pa vodo le napeljali na svoj mlin. To je, da so odkrito povedali, da je edina rešitev sveta maša, ki vse trpeče duše potegne iz vic.

Bistra je bila prijeten kraj za izletnike, posebno Ljubljance. Vedno je bilo živo pri nas ob nedeljah, še posebno pa v tisti edini bistriški hiši, kjer je »buh roko ven molik«. Dokler je živel stari Gale, je vsako nedeljo na vrtu visela na visokem drogu slovenska zastava. Umrl je 1. maja 1890.

Ko sem bil že fant, smo večina delali na žagah. Leta 1897 pa je bila lesna kriza in je tudi našo družino prizadelo, ker smo ostali brez dela. Moj oče, ki je malo prej prišel iz Amerike, je kupil malo domačijo v vasi Laze, pa sem še isto leto kosil travo v Podpeči. Tam je bilo vsega pet hiš. V hribu Sv. Ane so lomili kamen. Te dni pa sem bral v slovenskem časopisu, da zdaj dela tam že nad 400 delavcev. Kako se na svetu vse izpreminja!

Drugo leto sem jo mahnil na Štajersko, »gledat kaj delajo ljubice tri«. Zaposlil sem se pri žični železnici pri Leobnu. Mlad sem bil, pa se mi je delo zdelo lahko. Nakladal sem premog na vozove. Zlahka sem obrnil voziček in že je zdrčalo 340 kg premoga v večji voz. Z delom sem se privadil tudi drugih stvari. Prav pošteno so se mi fantje smejali, ko so govorili o parih, ki žive »na koruzi«, jaz pa sem jih pomiloval, češ morajo samo turščične žgance jesti. Bilo nas je več Slovencev iz Kranjske, a nobeden ni znal nemško, le jaz sem za silo tolkel, kar mi je včasih prav prišlo. Ob nedeljah smo v gostilni radi zažingali, Nemci so se pa jezili, ker jih je slovenščina v ušesa bodla.

Ko mi je mati sporočila, da je oče spet odpotoval v Ameriko, je tudi mene zgrabil nemir. Odpovedal sem delo in se podal na pot.

V aprilu leta 1899 ob eni uri zjutraj sem vzel slovo od svoje ljube matere. Mahnil sem jo proti Logatcu, čeprav sem imel le pet minut hoda do borovniške postaje. Bil sem namreč brez potnega lista in imel sem poziv za vojaški nabor, pa bi se lahko zgodilo, da bi me kdo na borovniški postaji, kjer so me vsi poznali, naznanil oblastem. V Logatec sem prišel s prvim jutranjim svitom, kot nalašč sta prva človeka, ki sem ju srečal, bila orožnika. Pozdravil sem korajžno kot le kaj in ta korajža je menda veljala, kajti orožnika sta mi lepo odzdravila in nadaljevala pot, čeprav so se meni hlače tresle. Šele »frakeljček« slivovke mi je pomagal, da sem prišel k sebi. Ob šesti uri sem vstopil na brzi vlak. Na obmejni postaji so vsi potniki izstopili, jaz pa sem pri vratih stisnil kolena, da sem postal neviden. Dva policaja sta gledala po vagonih, no mene nista videla. Strah je bil mimo, ljudje so spet vstopili v vlak in hajd naprej v Udine, Italijo. Tam sem našel dolenske fante in v družbi je vožnja skozi Italijo, ki je sicer trajala tri dni, hitro minila. V soboto zjutraj smo bili že v Franciji v Havru, kjer smo se vkrcali na ladjo Normandia.

Osem dni na morju! To ni šala za začelnike. Za morsko bolezen prej nisem nikdar slišal, zdaj sem jo pa krepko okusil. Na ladji smo bili razdeljeni v skupine po 12 oseb in tam sem bil edini Slovenec. No, vsi smo bili veliki požeruhi, saj nam morska bolezen nikdar ni dala, da bi se mogli do sitega najesti. Posodo smo morali sami pomivati — kako drugače je danes!

Zadnjega aprila smo le srečno »prirajžali« v New York in ker smo prespali še eno noč na ladji, sem torej 1. maja 1899. leta prvič stopil na ameriška tla. Tretjega maja o polnoči sem se pripeljal v Waukegan. Čudni občutki, edini Slovenec v vlaku in na postaji. Zdelo se mi je, da ni nobenega človeka več na svetu. Poprosil sem stražnika z listom v roki, da mi pokaže pot, kjer bom prišel do ulice, v kateri je stanoval moj oče. Prižgal je leščerbo, prebral naslov in me spremljal po zapuščeni cesti. Kljub njegovi prijaznosti mi je bilo tesno pri srcu. Brez besed sva korakala skupaj kakih deset minut, nakar zaslišim preko ceste glasove. Govorica se mi je zdela znana. Prislunhem bolj in glej, res je, družba govori slovensko. Kot bi sredi noči posijalo sonce. Bili so Slovenci, ki so šli k mrtvaškemu odru rojakinje Merlak, ki je zapustila moža in dva otroka. Le-ta še živita v tej okolici,

Jane Merlak pa je lani v 84. letu starosti umrl. Takšno prvo srečanje s Slovenci je spet zatemnilo sonce...

Stražnik me je pripeljal do hiše, v kateri je živel oče. On pa je bil na nočnem delu, zato me je sprejel hišni gospodar. Z očetom sva se šele zjutraj krepko objela. Kmalu mi je našel delo, a že novembra istega leta je tovarna, v kateri sem delal, pogorela in ostal sem brez kruha. Po novem letu smo začeli razkopavati in obnavljati pogorišče. Prezebal sem kot še nikoli poprej. V štirih mesecih so se kolesa spet obračala. Jaz sem izdeloval žico. V vseh letih sem jo prav gotovo toliko naredil, da bi jo lahko potegnil do lune in nazaj. V splošnem smo Slovenci veljali za najboljše in najmočnejše delavce. Da nismo od muh, smo dokazali tudi v prostem času, na piknikih, kjer smo prirejali razne igre. Vlekli smo na primer močno dolgo vrv s Švedi in Finci, pa smo vedno mi zmagali. Menda bo res tista, ki pravi o slovenskem kmečkem fantu: »Kjer udari, iskra šine, šest jih pade, kjer porine.«

Spomladi se me je lotila nenadna bolezen. S prijateljem sva sedela na pokopališču, občudovala prebujajočo se naravo in klaverno, otožno kramljala. Oba sva bila bolna, in ta bolezen je bilo domotožje. Govoril sem prijatelju, kako bo skoraj poletje, najdaljši dnevi, v katerih se od nas doma vidi, da sonce zahaja za Triglav in kako čudovit je ta očak, ko sonce zatone. Kaj bi dal, da še enkrat vidim ta prizor! Prijatelj je molčal. Ugibaje sva z rokami kazala smer, kjer naj bi bila Ljubljana... Gotovo bi jo oba pobrala nazaj v domovino, ali zdravnika ni bilo od nikoder. Ta zdravnik je bil denar!

Delal sem 60 ur v tednu za 9,00 dolarjev. Večkrat sem bil brez vsakega zaslužka. No, danes cestni pometlač v osmih urah zasluži več. Mi pa smo svoj delež prestali, kajti pred toliko leti Amerika ni bila niti senca današnji. Priseljenci so prihajali v vse večjem številu, delali, jo izgrajevali in jo zgradili...

Tudi v našem kraju je bilo vedno več Slovencev, zato smo leta 1903 ustanovili svoje podporno društvo, ki smo ga priključili SKKJ. Iz tistih dni mi je živo ostal v spominu naš prvi župnik. Dober mož je bil in nič licemeren. Kadar je globlje v kozarec pogledal, je iz žepa potegnil bankovec in dejal: vidiš, to je bog. In imel je prav, za Ameriko to še posebno velja. Dolar je vse, človek brez njega ni nič! Škof je župnika, ki nas je pameti učil, seveda kmalu prestavil. Na njegovo mesto je prišel nekdo iz Slovenije, komaj pa se je ta udomačil, je škof že imenoval novega župnika, v Ameriki rojenega Slovenca. Nato je izbruhnil strašen spor, nastali sta dve stranki. Sovraštvo je nastalo celo med otroci. Prvi so trdili, da je cerkev njihova, ker so jo oni zidali, drugi pa da je njihova, ker so jo podpirali. Revčki niso vedeli, da je cerkev, dokler se zida, last tistega, ki jo plačuje, ko pa jo škof poškropi z vodo in z dimom pokadi — je njegova last. Smejal sem se enim in drugim in bolela me je njih nespamet. No in ker nismo mnogi več hoteli verjeti, da nam duhovnik lahko grehe zbríše, so tudi nas zbrisali iz Slovenske kranjske katoliške jednote.

Nekako v istem času je nekdo sprožil misel, da si zgradimo lasten dom. Zbrali so se napredni možje in fantje, pričeli s prodajo delnic in nabiranjem prostovoljnih prispevkov. Tiste

Rojak Ivan Dobrovoljc s soprogo v krogu svoje družine

čase je denar imel kratek rep. Bilo ga je malo, zato je šlo težko. Vendar je vogelni kamen bil položen. Leta 1917 smo imeli plačan svet in 8000 dolarjev gotovine. Samo zgradba za dom pa je stala 42.000 dolarjev. Pa smo ga le odprli! Otvoritev je bila na Silvestrovo leta 1918-19. Takrat pa je sijala radost z vseh lic in iz oči! Čeprav dvorana in galerija sprejmeta 1000 oseb, je bilo vse do poslednjega kotička napolnjeno. Ljudstvo je pelo, rajalo, se veselilo vso noč! Potem smo šli spet na delo. Dolg se je počasi izplačeval, no, danes je plačan in še težke tisočake imamo v blagajni.

Zivljenje pa žal ni več takšno kot je bilo. Naši ljudje se starajo in umirajo. Naše samostojno društvo je imelo 800 članov, danes jih je le še 365. Ostali so legli v prerane grobove. Nekaj mladine dobro dela, drugi, premožnejši, z avtomobili itd., pa se raje zabavajo. Mi stari pa smo ostali pri starem. Leta 1905 sem dobil nevesto iz Stare Vrhlike in se oženil. Z ženitvijo sem se še bolj privezal na novo domovino. Imava šest otrok. Lani 22. januarja so nama priredili lepo slavo za petdesetletnico najinega zakonskega stanu. Bili smo vsi skupaj, otroci, zetje in vnuki; 17 po številu. Vsi smo člani Slovenske narodne podporne jednote. Z ženo sva ponosna na svoje otroke, ki spoštujejo in ljubijo svoje starše, ki niso zavrgli njihovega jezika in zatrli ljubezni do rodne grude. Vsi govorijo lepo slovensko in vsi so z nami čustvovali takrat, ko je naša rojstna domovina trpela pod fašističnimi okupatorji. Poleg tega pa globoko cenijo in ljubijo svojo novo domovino.

Vsako leto odhajajo naši rojaki na obisk v »stari kraj«. Srečni ljudje. Jaz vse v duhu spremljam in z zanimanjem poslušam in čitam sleherne novice iz domovine.

Da me ne bi preveč prevzelo domotožje, bom prenehal s svojim pisanjem. Oprostite mi, da ni bolj napisano. Vedite, da imam že 78 let in da je že 51 let, odkar sem v tej deželi.

Lep pozdrav domovini, vsem Slovenkam in Slovincem in vsem Jugoslovanom.

PO DOMAČI DEŽELI

Obratovati je začel prvi agregat nove hidrocentralne na Dravi pri Vuhredu. Ob otvoritvi je bila prirejena prišrna svečanost, ki so ji prisostvovali predstavniki političnega in javnega življenja, JLA in zastopniki delavcev in inženirjev, ki so sodelovali pri gradnji. Agregat je spustil v pogon predsednik slovenske vlade Boris Kraigher, ki je toplo čestital graditeljem in naglasil, da pomeni nova hidrocentrala velik napredek v premagovanju gospodarske in tehnične zaostalosti. Zdaj je na Dravi med Dravogradom in Mariborom že pet velikih hidrocentral, izmed katerih so bile štiri zgrajene po osvoboditvi. Od teh sta zlasti hidrocentrala Vuzenica in hidrocentrala Vuhred še posebno pomembni zato, ker je hidrocentrala Vuhred v pretežni večini, Vuzenica pa v celoti delo domačih rok. Nekaj kilometrov nižje od Vuhreda je zdaj v gradnji šesta in zadnja hidrocentrala v Dravski dolini — Ožbalt.

V letu 1955 je obiskalo sedanji goriški okraj (bivši goriški in tolminski okraj) 580 naših rojakov izseljencev, ki so prišli na obisk v domovino po dolgih letih iz raznih držav sveta. Največ obiskovalcev je bilo iz Avstrije (139), od teh 47, ki so obiskali svoj rojstni kraj v Goriških Brdih. Iz Francije jih je prišlo 90 (v Brda 20); iz ZDA 75, največ v kanalsko občino (26); iz Argentine 71, največ v občino Nova Gorica (27); iz Nemčije 56, največ v Bovec (10); iz Egipta 48, največ v občino Ajdovščina (16); iz Belgije 32 (v Kanal 10); iz Kanade 17 (v Bovec 11); iz Anglije 17 (v občino Sempeter pri Gorici 9); iz Švice 15 (v Novo Gorico 4); iz Avstralije 4, Češke 6, Holandije 4, iz Grčije 2, s Poljske 1 in iz Maroka 1.

Maribor bo predvidoma junija letos dobil svoj prvi Cinemaskop. Uredili ga bodo v veliki dvorani Ljudske prosvete, ki ji bodo prizidali projekcijsko kabino in druge potrebne stranske prostore. Preurejeno dvorano Ljudske prosvete bodo lahko še naprej uporabljali za razne kulturne prireditve. V njej bo 800 sedežev.

Sredi Ljubljane bodo začeli graditi monumentalen planinski lovski dom, ki bo nosil ime »Zlatorog«. Planinsko društvo Ruše je bilo prvo, ki je prispevalo lepo vsoto denarja za temeljni kamen.

Razstavo slik znanih slovenskih impresionistov bodo konec meseca aprila odprli v Celovcu. S skupno petdesetimi deli bodo zastopani na razstavi: Jakopič, Grohar, Strnen in Jama. V zameno bodo poleti razstavljali v Ljubljani svoja dela avstrijski slikarji.

Ob nedavnem potresu je počil v Postojnski jami najlepši kapnik — stalagmit. Kapnik je visok osem metrov in težak petdeset ton. Strokovnjaki-jamarji bodo kapnik zavarovali s stekleno oblogo.

V trboveljski termoelektrarni so 15. marca vključili v električno omrežje že tretji generator, katerega zmogljivost je 20.000 kW. S tretjim generatorjem v trboveljski termoelektrarni je pridobilo gospodarstvo skoraj pol milijona

Pomlad v primorskem vinogradu

Veseli izletniki

Orači

novih kilovatnih ur električne energije na dan. Lani je zmogla elektrarna, okoli 660.000 kilovatnih ur na dan, odslej pa bo dobivalo električno omrežje vsak dan nad milijon kilovatnih ur, pri najboljšem izkoriščanju generatorjev in kotlov celo nekaj nad en milijon tri sto tisoč kilovatnih ur.

Trboveljska termoelektrarna ima zdaj tri generatorje z zmogljivostjo 56.000 kilovatnih ur in tri parne kotle s skupno zmogljivostjo nad 280 ton pare na uro. Elektrarna se je uvrstila med najpečje termoelektrarne v Jugoslaviji.

Naš znani umetnik Ivan Meštrovič, ki živi v Ameriki, je daroval »Meštrovičevi galeriji« v Splitu vse svoje knjige, ki so jih hranili v galerijski biblioteki. V Meštrovičevi biblioteki je nad 500 različnih, zelo dragocenih knjig, po večini osnovnih del umetnosti, dalje zelo redke in dragocene monografije. Meštrovič je daroval upravi galerije tudi okoli 50 klišejev in 500 fotografskih negativov svojih del. Ti negativi so pomembni za proučevanje celotnega Meštrovičevega dela, saj zajemajo vsa obdobja njegovega ustvarjanja, od začetka pa do druge svetovne vojne.

V Tolminu bodo pripravili od 3. do 10. junija letos kulturni teden. Takrat bodo v avli tolminskega gledališča vzdali spominsko ploščo v počastitev 50. obletnice smrti pesnika Simona Gregorčiča. Ob tej priložnosti bo poseben delovni odbor in redakcijska komisija sestavila svečan spored in zanimiv zbornik.

V Ljubljani je umrl 26. februarja eden najbolj znanih slovenskih glasbenih umetnikov — skladatelj Marij Kogoj. Rodil se je v Trstu leta 1895. Ze kot četrtošolec je imel v Gorici svoj koncert. Marij Kogoj je ustvaril številne pomembne skladbe, posebno še za zborovsko in solo petje. Najbolj je znan po svoji operi »Črne maske«. Izdal je tudi več napevov preplelih otroških pesmi. Pokojni skladatelj si je pridobil ugledno mesto v moderni jugoslovanski glasbi.

Do konca letošnjega aprila bodo kolektivi iz kakih 5 in pol tisoč slovenskih podjetij izvolili nove delavske svete in upravne odbore. Nad 154.000 novih članov delavskih svetov in nad 46.000 novih članov upravnih odborov bo po volitvah prevzelo nadbse odgovorno nalogo — upravljanje družbene lastnine. V vseh podjetjih so predvolilne priprave že začele, nekatera podjetja pa so že izvolila svoje delavske svete in upravne odbore.

Življenje mu je rešil. Pred kratkim so se na bregu Ljubljanice v Ljubljani igrali otroci. 7-letnemu Janku Volaju je naenkrat zdrsnilo. Padel je v ledenomrzlo vodo in se začel utapljati. Na klice otrok je prihitel na kraj nesreče prometni miličnik Ernest Furlan, ki je brez oklevanja skočil v ledeno vodo in rešil utapljaljivega otroka. Iz vode so mu pomagali z lestvijo; čeprav ga je prijel v roke močan krč, ni spustil nezavestnega fantka.

Pogumno dejanje prisebnega miličnika pozdravljajo vsi starši, najbolj pa so mu hvaležni Volajevi, ki jim je rešil mlado življenje. Ernest Volan je član ljubljanske motorizirane milice, doma pa je iz okolice Trsta.

Primorska mamica z vnučko na toplem pomladnem soncu

Dravograd s hidrocentralo

Ob Kolpi

List za Listom pada

V SPOMIN ANTONU JURCI

Ameriški napredni Slovenci so spet izgubili zavednega borca za pravice delovnih ljudi. Letos 3. januarja je namreč umrl v Detroitu, Mich. naš rojak Anton Jurca. Pokojnik je bil doma iz Podlpe pri Vrhniki ter je bil dolga leta v Ameriki, predvsem v Detroitu. Umrl je po večtedenskem bolehanju za mrtvoudom, star 71 let. Pokojnik je bil dolgoletni delavec v naprednih slovenskih društvih. V Detroitu je bil članjen pri društvu št. 121 SNPJ ter je bil član Slovenske narodne podporne jednote celih 47 let. Večkrat je svoja društva zastopal kot delegat na konvencijah SNPJ. Vsakozi je bil tudi delaven pri detroitskem Slovenskem narodnem domu. Po vseh Združenih državah je bil znan med naprednimi rojaki kot neumoren dopisnik Prosvete, v kateri je v desetletjih objavil več sto dopisov, napisanih prijetno in zanimivo. Bil je tudi sotrudnik Proletarca ter Ameriškega družinskega koledarja. Sodeloval je tudi v publikacijah Izseljenske matice. V I. letniku koledarja (za 1954) je objavil skupno s Petrom Puhekorn opis slovenske naselbine v Detroitu. V 8. številki lanske »Rodne grude« je objavil članek Ljudski običaji v Ameriki. V letošnjem koledarju pa je izšla njegova prijetna črtica »Pastir Tone«. Te črtice že ni več videl natisnjene, ker je prej obolel. Znan je bil tudi kot zbiratelj prispevkov za spomenik Ivana Cankarja na Vrhniki. Ob odkritju spomenika 10. avgusta 1950 je bil tudi navzoč in je tam govoril v imenu ameriških Slovencev. Bil je prav tedaj na obisku v domovini ob velikem izletu članov SNPJ v domovino. Njegovo truplo je bilo upeljeno na pokopališču Evergreen v Detroitu. Zapustil je ženo, sina, hčer, dva brata in sestro, vse v Ameriki. Pokojnika bodo ameriški napredni rojaki kakor tudi mi v domovini ohranili v najlepšem spominu. Njegovim svojcem pa izrekamo v imenu Slovenske izseljenske matice ter uredništva Slovenskega izseljenskega koledarja in »Rodne grude« iskreno sožalje.

—Cv. A. K.

V DOMOVINO SE JE VRNIL UMRET

Lani v jeseni se je s skupino rojakov, ki jo je osebno vodil znani lastnik potniške pisarne g. Avgust Kollander, za stalno vrnil v domovino rojak James Rotter. Vrnil se je težko bolan z upanjem, da se mu bo v domovini v toplicah povrnilo zdravje. V skupini je bila tudi znana sodelavka ameriških izseljenskih listov, slepa rojakinja Mary Vogrinova. Zastopniki izseljenske matice so šli skupini nasproti do Sežane. Svidenje na domačih tleh po tolikih letih je bilo zelo ganljivo. Med vsemi sta bila najbolj ginjena rojaka Vogrinova in Rotter. Ko jima je zastopnica Matice pripela kot pozdrav domovine na prsi nagleček z rožmarinom, sta jokala kakor otroka.

James Rotter je prišel domov iskat zdravja, toda bilo je žal že prepozno. Naselil se je pri svoji sestri v Struževem pri Kranju. Nato se je

odpeljal v bolnišnico v Novo mesto, kjer mu je zdravnik svetoval operacijo, ki jo je pa odklonil. Vrnil se je k sestri v Struževu, kjer je 26. januarja, komaj nekaj mesecev po vrnitvi v domovino, umrl.

Pokojni James Rotter bi bil letos dopolnil 75. leto. V Ameriko je prišel l. 1900, kjer se je najprej naselil v Clevelandu. Bil je eden prvih slovenskih naseljencev v Nottinghamu, kjer si je zgradil svojo hišo. Tam je postal duša društvenega življenja. Bil je direktor in večkratni predsednik Slovenskega narodnega doma v Euclidu, ustanovnik kluba Ljubljana in drugih skupin, ki jih je dolga leta vodil.

V Ameriki zapušča sina zdravnika in še nekaj sorodnikov. Bodi mu lahka domača zemlja!

NOV GROB V CREUZWALDU

V Creuzwaldu je umrla osem dobro znana 81-letna rojakinja Josefa POKLAJN, rojena Mrešar, po domače pri Tomažu. Doma je bila v Radečah pri Zidanem mostu. Pokojna je več let bolehal. Smrt jo je rešila velikega trpljenja dne 12. marca 1956. Udeležba rojakov na pogrebu je dokaz, da je bila pokojnica pri vseh zelo priljubljena.

Naj bo pokojnici lahka tuja zemlja, možu in drugim sorodnikom pa iskreno sožalje!

Adolf Garber

Jack Tomšič, Cleveland

Želje Slovenke v tujini

Ko odšla sem v tuje kraje,
je že mnogo let nazaj,
a srce za domovino
bije zdravo — kot nekdanj.

Tam na oni strani morja
je moj ljubi rojstni kraj,
tja med cvetne vrte, polja
si želi srce nazaj.

Tja, kjer rožice sem brala,
devala jih v lase,
in z otroci se igrala
ob potoku, kraj steze.

Kjer so švigale vesele
lahkožive ribice
in opojnosladko pele
so po drevju ptičice.

Rada, ah, še enkrat rada
videla bi rojstno vas,
kjer sem v nežnih letih, mlada,
uživala domači kras.

Ptičke, ribice, cvetice,
kdaj vas videla spet bom?
Zdrave bodite sestrice,
zdrav moj nepozabni dom!

Knjige o izseljencih in za izseljence

V zadnjih mesecih je izšlo pri nas več knjig, ki so napisane o izseljencih in za izseljence. Ker bodo te knjige naše bralce gotovo zanimale, naj sledi kratek prikaz o teh knjigah.

GOSPODARSKO UDEJSTVOVANJE SLOVENSКИH IZSELJENCEV

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani je izdala kot prvi zvezek knjižnice svojega kulturno zgodovinskega odseka razpravo Cvetka A. Kristana o **gospodarskem udejstevovanju slovenskih izseljencev**. Pisec se je lotil še povsem neobdelanega področja iz življenja slovenskih izseljencev in poskuša pokazati koliko, na katerih področjih in s kakšnim uspehom se izseljenci v novih domovinah udejstvujejo v gospodarskem življenju. Obravnavane so Združene države, Kanada, Argentina, Francija, Belgija, Holandska in Nemčija. Razumljivo je, da je najbolj obširno prikazano gospodarsko udejstvovanje izseljencev v Združenih državah. Ta prikaz je razdeljen na več poglavij, kakor so bratske podporne jednote, domovi, združne organizacije, stavbinska in posojilna društva ter banke, tiskarne in založbe, vsenarodne organizacije, podporne akcije in gospodarsko udejstvovanje zasebnikov. Knjižica ima 24 strani, vsebino pa pojasnjuje 20 slik.

Cena za knjižico je 100 din, za vse ameriške države 0.50 dolarja, za Francijo pa 150 frankov. Naročila sprejema Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 5.

ROMAN IZ ŽIVLJENJA IZSELJENCEV

Slovenski knjižni zavod v Ljubljani je izdal v svoji zbirki »Sodobni roman« leposlovno delo, ki ga je napisal češki pisatelj Zdeněk Němeček pod naslovom »Zahodno od Panonije«. Roman opisuje na 310 straneh življenje panonskih izseljencev v Franciji.

Dejanje romana se dogaja v premogovnem revirju Grand Combe ter je pisano s toplim razumevanjem za življenjske boje izkoriščanih izseljencev. To je prvo leposlovno delo iz življenja naših izseljencev v Franciji. Bere se prav gladko in nanj posebej opozarjamo naše rojake v Franciji, ki naj nam poročajo, kako je češko-slovaški pisatelj zadel pri svojem opisovanju resnično življenje jugoslovanskih rudarjev v Franciji.

BOŽO ŠKERLJ: NEZNANA AMERIKA (1952)

V založbi Mladinske matice v Ljubljani je izšel potopis znanega slovenskega antropologa dr. Boža Škerlja o bivanju v ZDA v letu 1952, ko je bil tam s svojo ženo leto dni kot štipendist Rockefellerjeve ustanove. Majhno število naših izvirnih potopisov iz ZDA se je povečalo še za to knjigo, v kateri opisuje pod nazivom »Neznana Amerika« prof. Škerlj v obliki dnevnika svoj študij ameriških primitivnih kultur, študij Indijancev, študij Amerike same v primerjavi z Evropo in študij naših izseljencev. Prav to opisovanje srečanj z našimi izseljenci, bivanja med njimi in njihovega življenja — čeprav obsega samo kako petino strani od skup-

Rojakinja Cecilija Šubelj, predsednica krožka št. 2 Progresivnih Slovenk iz Clevelanda bo letos praznovala pomembno obletnico — 50 let, odkar je stopila na ameriška tla. Zavedna rojakinja, ki je doma iz prijaznega Tomačevega pri Ljubljani, spada v vrste tistih naših rojakov in rojakinj, ki tvorijo temelj slovenskega javnega in kulturnega življenja v ZDA. Nikoli je tudi ni manjkalo pri akcijah za pomoč domovini. Dragi rojakinji Šubelji naše čestitke in kmalu spet nasvidenje v domovini!

nega obsega knjige, ki ima več kakor 200 strani — je za nas posebno zanimivo.

Knjiga prikazuje na živ način opazovanja in razgovore slovenskega znanstvenika o ljudeh, nazorih, ustanovah in življenju Amerike pred štirimi leti, v času, ko je bila volilna kampanja za predsedniške volitve na vrhuncu. Vsakdo, ki so mu mar izseljenska vprašanja, bo to knjigo pozorno prebral. Vsebinsko izpopolnjujejo fotografije in izvirne risbe, vse delo pisca samega.

KOLENDAR MATICE ISELJENIKA HRVATSKE 1956

Tudi Matica iseljenika Hrvatske v Zagrebu izdaja že več let svoj **Iseljenički koledar**, ki je kakor Slovenski iseljenički koledar zbornik razprav o izseljencih in za izseljence. Koledar 1956 ima več kakor 200 strani prispevkov. Zelo mnogo je v koledarju gradiva o Jugoslaviji, predvsem o Hrvatski, Dalmaciji in otokih. Koledar izpopolnjujejo številne lepe ilustracije o izseljencih in o domovini. Oprema je primerna, papir prvovrsten. Tudi letošnji koledar bratske Matice iseljenika Hrvatske, ki ga je uredil Sime Balen, dostojno predstavlja domovino in sposobnost njene grafične industrije pred našimi izseljenci kjer koli v svetu.

Cv. A. Kristan

Domovina

ZDA

NEKAJ NOVIC IZ DETROITA

V naši detroitski naselbini nas je takoj 2. januarja zadel težak udarec. Izgubili smo znanelega dopisnika in naprednega borca Antona Jurco. Rojen je bil v vasi Podlipa pri Vrhniki, od koder je pred mnogimi leti moral po svetu s trebuhom za kruhom, kakor smo šli tudi drugi, ki nam stara Avstrija ni privoščila drugega, kakor puške ter hrano za topove. Prepričan sem, da ga bodo mnogi rojaki ohranili v svetlem spominu do konca življenja. Zapustil je ženo, sina in hčer, ki so vsi naprednega mišljenja. Bodi mu lahka tuja zemlja. Antonu Jurci je kmalu potem sledil na večne poljane priljubljeni dopisnik naših naprednih listov Albin Karničnik iz Los Angelesa v Kaliforniji. Tudi pokojni Albin je hodil, učil, kristaliziral in se boril na strani naših naprednih ljudi, kakor naš pokojni Tone. Za obema je v naših vrstah ostala vrzel, ki jo homo mi, ki še tlačimo tujo zemljo, izpolnili. Treba bo vzeti pero v lastne roke.

Tukaj se že pridno pripravljamo na obisk lepe Slovenije. Mnogi iz naše naselbine pridejo v rojstno domovino prvič po dolgih letih. Upam, da jim boste tam vse razkazali in razložili tako, da bodo imeli kaj za povedat, ko se vrnejo nazaj.

Mnogo uspeha »Rodni grudi« želi

Franz Strmšek, Detroit

JUBILEJ

Slovenski delavski dom v Clevelandu bo letos praznoval tridesetletnico. Ta zgodovinski dan bodo naši rojaki prav gotovo primerno svečano proslavili. Letošnja sezona kulturnih prireditev v Slovenskem delavskem domu je bila bolj pičla kakor v preteklih letih, kar bodo pa prav gotovo nadomestili v pomladnih mesecih. Za nedeljo, 15. aprila napovedani koncert Mladinskega pevskega zbora bo prav gotovo lepo uspel, saj čitamo v listih, da je bilo

že mesece prej zanj veliko zanimanja in so se mali pevci pod vodstvom prizadevnega pevovodje Josepha Gregorinčiča na nastop prav pridno pripravljali.

Enako uspešen bo prav gotovo tudi koncert pevskega zbora »Jadran« 22. aprila. O tem pevskem zboru lahko rečemo, da je starosta med našimi pevskeimi društvi v Ameriki, saj obstaja že dolgih šestindeset let. Kolikokrat se je medtem že izmenjalo članstvo, naša lepa slovenska pesem pa zveni iz grl pevcev enako lepo in ubrano in je vsak »Jadranov« nastop pomemben glasbeni dogodek.

SMRTNA NESREČA

V Torontu v Kanadi se je smrtno ponesrečil slovenski pilot Billy Ferderbar. Obenem z njim so se ubili trije ameriški častniki. Ferderbar je doživel komaj 31 let. Doma je bil iz okolice Starega trga v Beli krajini. V Kanado je prišel s starši kot štiriletni deček. Zapušča ženo in tri otroke v Val D'Or, očeta, tri brate in sestro v Torontu ter druge sorodnike.

TOPLA KALIFORNIJA
VEDNO BOLJ PRIVLAČNA

Vedno več Slovencev iz Clevelanda se seli v tople Kalifornijo, kjer si kupujejo svoje domove. Nedavno so v Fontani ustanovili svoj pevski zbor, ki je — kakor piše rojakinja Frances Lukanich v Enakopravnosti — edini pevski zbor v celi Kaliforniji. Pevski zbor je že nekajkrat uspešno nastopil in lepo napreduje.

ZANIMIVA PETDESETLETNICA

Že petdeset let je v okrožju St. Clair v Clevelandu trden temelj slovenske kulture Slovenska narodna čitalnica, kjer si rojaki zlasti v zimskih mesecih pridno izposojajo slovenske knjige. Starejši bralci najraje segajo po večno lepih povestih Josipa Jurčiča, Ivana Tavčarja in Janeza Trdine.

Mnogo bralcev imajo tudi Ivan Cankar ter pesniki Simon Gregorčič, France Prešeren in drugi. Poleg knjig ima čitalnica na razpolago tudi razne revije in časopise, od katerih jih precej dobiva iz Slovenije in drugod. Letna članarina znaša le dva dolarja. Čitalniški odbor prireja za svoje člane od časa do časa v čitalnici tudi zanimive večere s predavanjem in predvajanjem filmov, ki se zaključijo s prijetno domačo zabavo. Petdesetletnico, ki jo bo čitalnica letos praznovala, bodo rojaki prav gotovo primerno proslavili, saj je to važen in pomemben dogodek v njihovem kulturnem življenju. K tej proslavi naj bi se zbrali ob svojem kulturnem ognjišču tudi tisti nekdanji člani čitalnice, ki jih je življenje razkropilo po raznih krajih, da bi jih bilo čim več, ki bi skupno proslavili jubilej in se spomnili umrlih ustanoviteljev čitalnice in tudi še živčih najbolj zaslužnih članov in odbornikov.

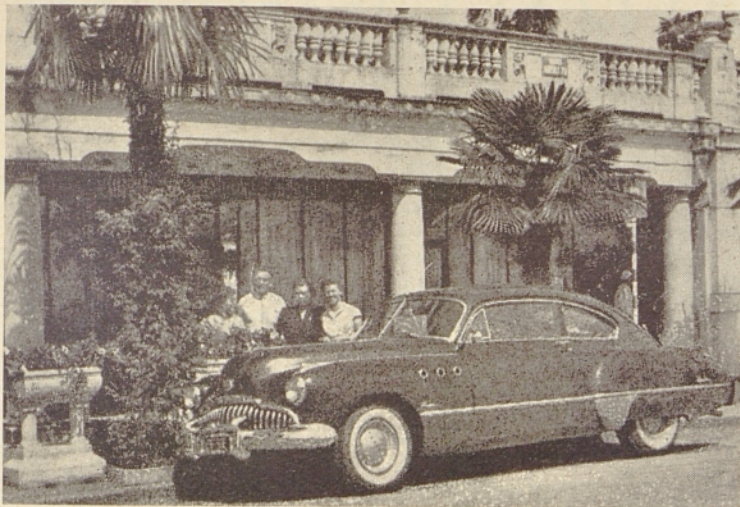
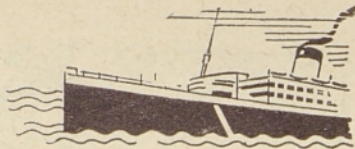
V DIMU STA SE ZADUSILA

V hiši Marka in Dorothy Krosel je ponoči nastal ogenj in sta se zakonca v dimu zadušila. Pokojna Dorothy je hči Charlesa Renzelmana iz Puebla. Zapuščata številne brate in sestre ter druge sorodnike.

24 LET TAJNIK SLOVENSKEGA
NARODNEGA DOMA

John Tavčar je že 24 let tajnik Slovenskega narodnega doma na St. Clair Aveniji, ki je največji slovenski dom v Ameriki. Svojo obljubo, ki jo je dal pred 24 leti, da bo vestno in nepristransko delal za vsa društva in posameznike, ki se bodo Slovenskega narodnega doma posluževali, je rojak Tavčar polno izpolnil. Prva leta je izvrševal svoje tajniške posle poleg svojega poklica — dela v tovarni. Pozneje pa so tajniški posli tako narasli, da so terjali človeka. Rojak Tavčar je te posle izvrševal in jih izvršuje z vso vestnostjo in ima vsekakor tudi precej zaslug pri uspešnem poslovanju doma.

na tujih tleh

Rojak John Peternel iz Rentona, Wash. s soprogo in nečakinjo na izletu v Opatiji lani, ko je obiskal rojstno domovino

IZLETNISKA FARMA SNPJ V CLEVELANDU

Clevelandska federacija SNPJ ima v bližini Clevelanda posebno posestvo, imenovano izletniška farma SNPJ. Glavno sezono ima v poletju, pa tudi pozimi ni brez zvestih prijateljev in obiskovalcev. Letos bodo sezono na farmi odprli s prireditvijo 20. maja. V zadnjih letih so prostore na farmi izboljšali ter razširili in so zdaj primerni tudi za največje piknike. Letos so oddane že vse nedelje v sezoni za prireditve posameznih društev. Odboru farme predseduje letos Blaž Novak.

NOVI ODBOR CLEVELANDSKE »ZARJE«

Na letni seji pevskega zbora »Zarja« v Clevelandu, ki je bila v januarju, je bil izvoljen novi odbor. Predsednik zbora je Leo Poljšak, podpredsednica Josephine Turkman, tajnica Sally Mc Intosh (Strumbel), blagajnik John Krebel, nadzorniki Frank Elersich, Frank Kokol in Albert Fatur. »Zarja« bo v nedeljo, 30. aprila uprizorila opereto Radovana Gobca »Planinska roža« in sicer na odru Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

FILMSKA PREDSTAVA V CLEVELANDU

15. januarja so priredile Progressivne Slovenke v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. v Clevelandu predstavo. Predvajale so jugoslovanski poučni film »Da ne bo prepozno«, ki ga je daroval dr. F. J. Kern. Poleg tega so predvajale še film o lepota, prebivalcih in običajih Mehike. Ta film o Mehiki je posnel Andy Turkman, ki je s svojo soprogo potoval po Mehiki. Ob koncu so prikazali še skioptične slike o delovanju Progressivnih Slovenk.

ZLATA POROKA UDOVICHEVIH IZ CHICAGA

Znana delavca v naprednem slovenskem javnem gibanju v Chicagu Frank in Mary Udovich sta 22. januarja praznovala 50-letnico zakonskega življenja. 250 gostov se je zbralo v chikaški češki dvorani ob banketnem omizju ter jima čestitalo k zlatemu jubileju. Oba slavljenca sta še vedno delavna v SNPJ. V zadnjih 50 letih sta opravila mnogo dela na raznih področjih naprednega slovenskega udejstvovanja v Chicagu, v društvih in klubih,

v zborih in v dramatikih. V kampanjah za večjo SNPJ ali Prosveto sta večkrat dosegla nagrade in je tako n. pr. Mary bila lani ob kampanji za Prosveto prva ter bi morala priti za nagrado v staro domovino. Vendar je to nagrado odstopila rojaku Klemenčiču iz Kanade. Tudi uredništvo »Rodne grude« želi slavljencema vse dobro in še mnogo let zdravja.

50 LET DRUŠTVA ŠT. 33 V AMBRIDGEJU, PA.

V Ambridgeju, Pa. sta se nedavno združili obe društvi SNPJ: št. 33 »Naš dom«, ustanovljeno pred 50 leti, in društvo mladine št. 699 »Revelers«. Skupno društvo, ki ima zdaj 390 članov, posluje pod imenom št. 33 »Revelers«. Združeno društvo je imelo 14. januarja slavnostni banket ob 50-letnici ustanovitve v Slovenskem domu v Ambridgeju. Glavni slavnostni govornik je bil Joseph Culkar, glavni predsednik SNPJ. Od ustanoviteljev društva živi samo še Anton Grandovec st.

SE DVE ZLATI POROKI

Dne 22. januarja sta praznovala 50-letnico zakonskega življenja Kedi in Nick Jurinčič, ki sta člana društva št. 518 v Detroitu, Mich. — V Claridgu, Pa. sta proslavljala 8. januarja zlato poroko John in Ivana Kastellic. John je bil ustanovitelj društva št. 7 SNPJ ter večkrat tudi njegov odbornik. Slavljenca sta vzgojila devet otrok in imata že 20 vnukov, tako da ima ta družina pri SNPJ skupno 38 članov. Kastelliceva družina je res velika in vzorna slovenska družina. Obema paroma naše čestitke.

ZLATA POROKA

V Clevelandu sta praznovala zlato poroko rojaka Frank in Anna Rode iz 6310 Carl Ave. V zakonu se jima je rodilo pet hčera ter imata 11 vnukov in tri pravnuke. Čestitkam številnih prijateljev in znancev se pridružuje tudi Slovenska izseljenska matica in uredništvo »Rodne grude«. Še mnogo srečnih, zadovoljnih let!

DRAGI PRIJATELJI!

Kot vidite, dragi prijatelji »Rodne grude«, se število naročnikov vztrajno doiga. Prav tako je tudi s slovenskim izseljenkim koledarjem, katerega smo preteklo leto kar brez naročila poslali vsem naročnikom »Rodne grude«. Skoraj vsi, ki so koledar prejeli, so denarni prispevek zanj tudi poslali. Le dva sta nam koledar vrnila, češ: »Ga nisem naročil.« Koledar za l. 1957 pa bomo poslali le tistim rojakom, ki ga bodo naročili do 1. junija 1956.

Res je tako, kot nam piše Peter Puhek iz Michigana, da bi naše publikacije morale zanimati vsakogar, ki se le malo spominja na svoj rojstni kraj in na svojo domovino. Zato pa imamo med našimi prijatelji lepe primere plemenite požrtvovalnosti, ki nam pomagajo, da si »Rodna gruda« utira pot med naše slovenske ljudi v tujini. Naj omenimo le nekaj imen teh prijateljev, ki niso pozabili, da so Slovenci in ki po tolikih letih bivanja v tujini stremijo za tem, da rod naših izseljencev ne bi prešel v pozabo. Med temi so Louis Klemenčič, Frank Zaitz, Joe Rachky iz Canade, Frank in Minka Alesh, Frances Lukanich in Mary Matjazich iz Californije, Frank Klune iz Minnesote, Marion Bashel in Jennie Troha iz Ohia. Posebno naj omenimo rojaka Frank Boltezarja in Ludvika Yakše iz Colorada, ki sta nam že veliko pomagala pri našem delu. Rojak Joseph Hauptman kljub visoki starosti, saj jih ima že 83, od časa do časa vze me svojega »konjička« in obišče prijatelje v svoji bližini ter nam pridobiva nove naročnike. Vsem tem in številnim drugim prijateljem, katerih imena zaradi pomanjkanja prostora ne navajamo, se pristržno zahvaljujemo za njihov nesebičen trud, hkrati pa kličemo vsem našim ljudem, naj se uvrščajo med aktivne prijatelje svoje domovine.

Nekaterim našim rojakom smo začeli pošiljati »Rodno gru-

do« na vpogled. Tiste, ki tega doslej še niso storili, naprošamo, da se čimprej odločijo za naročilo, ker jim bomo morali sicer pošiljanje ustaviti zaradi omejene naklade lista.

Mnogi naši rojaki so nam naznali naročnino za »Rodno grudo« in koledar kot je razvidno iz objavljenega seznama. Skoro vsi so naročnino zaokrožili na 5 dolarjev in v pismu napisali: »Pa naj bo za tiskovni sklad«. Vsem hvala! Rojak Prijatelj Louis iz Ely Minnesote, tudi tebi hvala za darilo matici.

Vsem rojakom na pisma ne bomo mogli odgovoriti. Naj zadostuje, da se jim zahvalimo in potrdimo prejem naročnine kar na tem mestu. Mnogim rojakom, ki nam pišejo, da bodo letos obiskali domovino, pa kličemo že zdaj: Kmalu na svidenje!

Lep pozdrav vsem bralcem »Rodne grude«!

Uprava

CLEVELAND, OHIO

Redno prejemam »Rodno grudo« in tudi koledar sem prejel. Pošiljam Vam dva dolarja za kritje stroškov, vse ostalo bom poravnal v mesecu maju, ko se vidimo v moji priljubljeni rojstni domovini. Zopet mi bo dana sreča, da bom šel pozdravit hribček Strmco, katerega sem v mladosti kot bosopetec pretekel z vseh strani.

STRMCI

Ko zopet bo pomlad na Strmci, se k tebi jaz povrnil bom; ti si ljub'ca Vel'ke gore zlati hribček, zajčkov gaj. Radostno rečem, da Te ljubim, zato naj ptički Ti pojo, do pomladi, ko se k Tebi, k Tebi jaz povrnil bom.

Jože in Francka Okorn

GARDENA, CALIF.

Prejel sem koledar, katerega ste mi poslali, samo je še vprašanje, če ga bom mogel prebrati. Imam namreč že 8 križev in ne vidim več prav dobro. Tu

Vam pošiljam 5 dolarjev za »Rodno grudo« in koledar.

Ostajam Vaš John Paulič

SHARPSILLE, PA.

Pozdravljam Vas in sporočam, da sem poslal naročnino za »Rodno grudo« in koledar. Pozdravljeni vsi pri »Rodni grudi«.

Vaš rojak John Novak

CLEVELAND, OHIO

Cenjena uprava »Rodne grude« in Slovenskega izseljenskega koledarja! Sporočam Vam, da sem prejel koledar. Hvala Vam! Tu Vam pošiljam 4.50 dolarja za »Rodno grudo« in koledar. Upam, da boste pravilno razdelili, da mi ni treba dvakrat pošiljati.

Vas bratsko pozdravljam!

Frank Gačnik

SUPERIOR, WYO.

Priloženo Vam pošiljam dva dolarja za »Rodno grudo« in dva in pol za Slovenski izseljenski koledar. Hvala zanj, ko ste mi ga poslali.

Z rojaškim pozdravom

Jakob Bergant

CLEVELAND, OHIO

Prejeli boste denarno nakaznico za 6 in pol dolarja kot naročnino za »Rodno grudo« in dva koledarja za mene in mojo prijateljico Josephino Vesel iz Clevelanda.

Prejmite srčne pozdrave!

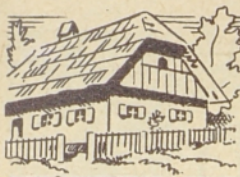
Marion Bashel

ELY, MINN.

Priloženo Vam pošiljam dva in pol dolarja za izseljenski koledar, katerega sem imel priložnost kupiti v Jugoslovanskem narodnem domu, kamor je bil poslan za knjižnico.

Prejmite pozdrave od nas

Jakob Kunstelj

DOM IN DRUŽINA

Otrok in strah

Nekatere matere še vedno mislijo, da je pri vzgoji otrok nujno potrebno neko strašilo. »Če ne boš priden, te bo vzel cigan!«, »Pojej juho, če ne te bom zatožila dimnikarju,« itd. Med temi »strašili« je neredko tudi oče. »Boš že videl, ko se vrne očka! Neredko kličejo matere »na pomoč« tudi razne škrate, parklje, črne može in razne pošasti, ki jih prav nikoli in nikjer ni bilo.

Da je takšna vzgoja nepravilna, čisto zgrešena, bi pač morala vedeti vsaka pametna in dobra mati. Poznam dekletke, ki hudo jeclja od takrat, ko se je kot majhna deklica silno prestrašila, ko jo je ob miklavževanju »vzel parkelj«. Ob takšni vzgoji ni čudno, da je otrok čisto prestrašen. Boji se teme, pred vsakim tujim človekom trepeti. Če gredo starši zvečer z doma in ga pustite samega, gorje, če se zbudi in vidi, da je sam. Začne kričati in tuliti, da spravi vse sosede pokonci. Mater je seveda pred njimi sram in je morda za to otrok celo tepen. To pa je seveda velika krivica, saj otrok ne ve, zakaj je bil tepen. V tem primeru bi bolj zaslužila lekcijo s šibo mati, ki je dan za dnem sejala strah v tako sprejemljivo otrokovo srce. Po toči zvoniti je prepozno, pravi pregovor. Prav tako nič ne pomaga, če mati potem otroka prepričuje, da ni strahov. Otrok se boji in neredko ostane plah in nezaupljiv vse življenje. Logična posledica je, da se tak otrok slabo uči v šoli, je boječ, neodkritosrčen in potuhnjjen in med prvimi, ki kloni pozneje v življenjski borbi.

Življenje zahteva celega človeka s pogumom in močno voljo, ne pa bojazljivca in strahopetca. Tega se mora dobra razumna mati zavedati. Vzgojajmo z močno roko, a dobro besedo. Če otroka ne more poboljšati dobra materina beseda, ga prav gotovo tudi grožnje ne

bodo. Otrok mora videti v dimnikarju, beraču, ciganu človeka, kakršen je on sam, ne pa morda manjvredno bitje, ki se ga je v otroških letih bal, pozneje pa ga bo zaničeval in preziral.

Vzgojajmo svoje otroke v neustrašene, duševno uravnovešene in dobre ljudi, ki se bodo povsod znašli ter imeli razumevanje do sočloveka, da bomo ponosni nanje, ko odrastejo in bodo oni upravičeno lahko hvaliležni nam za svojo srečo.

NAŠA KUHINJA

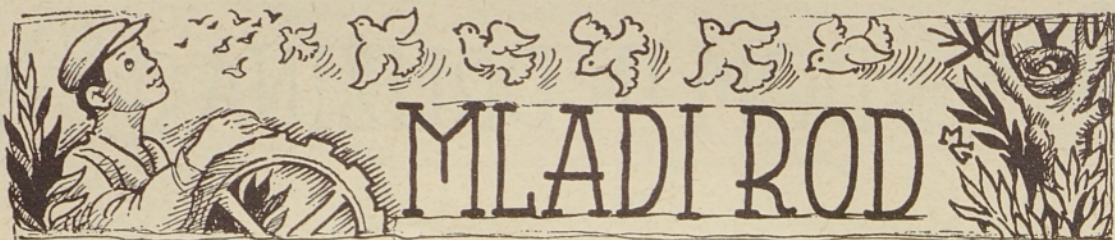
SADNI KRUH

Pol kg suhih češpelj, pol kg suhih hrušk, 20 dkg dateljnov, 20 dkg fig, 15 dkg rozin, 10 dkg orehovih jederc, 4 dkg olupljenih mandeljnov, 4 dkg citronata, žličko cimeta, za nožev konico ingverja, prav toliko stolčenih nageljnovih klinčkov in zmletga muškarnega oreška ter $\frac{1}{16}$ l ruma pripravimo za sadni nadev, ki ga takole naredimo; suhe češplje v vodi hitro prevremo, mrzlo preplaknemo in jih odcedimo, nato odstranimo koščice in jih drobno razrežemo. Če so zelo sočne, jih ni treba kuhati. Podobno naredimo s hruškami, ki pa jih prej nekaj ur namakamo. Prav tako razrežemo dateljne in fige. Rozine pomokamo, orehova jedra nasekljamo, izluščene mandlje pa samo po dolgem narežemo. Citronat sesekljamo ter vse skupaj stresemo v porcelanasto skledo, dobro odišavamo s cimetom, ingverjem in muškarnim oreščkom, dodamo rum, nakar ves nadev krepko stisnemo v kepo, ga pokrijemo in pustimo čez noč počivati. — Naslednji dan napravimo eno-

stavno kvašeno testo iz 1 dkg kvasa, žličke sladkorja, 2 žlice mleka, ščepla soli, 1 jajca, 25 dkg mehke moke in 4 dkg presnega masla ali margarine. Testo razvaljamo in razrežemo na pravokotnike. Sadni nadev pa še enkrat dobro pregnetemo in po potrebi dodamo sladkorne raztopine ter naredimo iz zmesi štirikotne trde štručke, katerih vsako zavijemo v eno krpo testa. Preden testo trdo ovijemo okrog nadeva, ga namažemo z raztepenim jajcem. S testom ovite štručke zložimo tako, da so robovi testa obrnjeni navzdol na omaščen pločevinast pekač. Vsako štručko po vrhu in ob straneh dobro namažemo z raztepenim rumenjkom. Vrhno stran štručk pa poljubno okrasimo z orehovimi jedrci ali mandlji. Tako pripravljeno sladico pustimo na hladnem prostoru dve uri počivati, nakar jo v srednje vroči pečici pečemo $\frac{3}{4}$ do 1 uro, da dobi lepo barvo. Vrata pečice morajo biti med pečenjem ves čas dobro zaprta.

MAKOVI MOŠNJIČKI

Dva srednjedehla krompirja olupimo in skuhamo, ohladimo in stlačimo, dodamo 6 dkg sladkorja, 8 dkg masla in margarine, pecilni prašek, celo jajce, nekaj zrn soli in do 20 dkg moke ter vse skupaj zgnetemo v precej trdo testo. Za nadev vmešamo 15 dkg zmletga maka, žlico medu, curek ruma, žlico drobtin, odišavimo s cimetom in končno dodamo 4 do 6 žlic mleka. Nadev hitro prevremo in če je pregost, ga še razredčimo z mlekom, nato pa ohladimo. Testo razvaljamo za 3 milimetre debelo in razrežemo na 10 cm široke štirikotnike, robove pa namažemo z raztepenim jajcem. Na vsako krpico damo za oreh nadeva, stisnemo robove v mošnjček ter končno vsak mošnjček namažemo z raztepenim jajcem ter potresemo z makom. Nato jih na omaščenem pekaču v vroči pečici zlatorumeno zapečemo. Na mizo damo mrzle ali vroče dobro potresene s sladkorjem.

Vinko Möderdorfer:

Diamanti na Plešivcu

Koroška narodna pripovedka

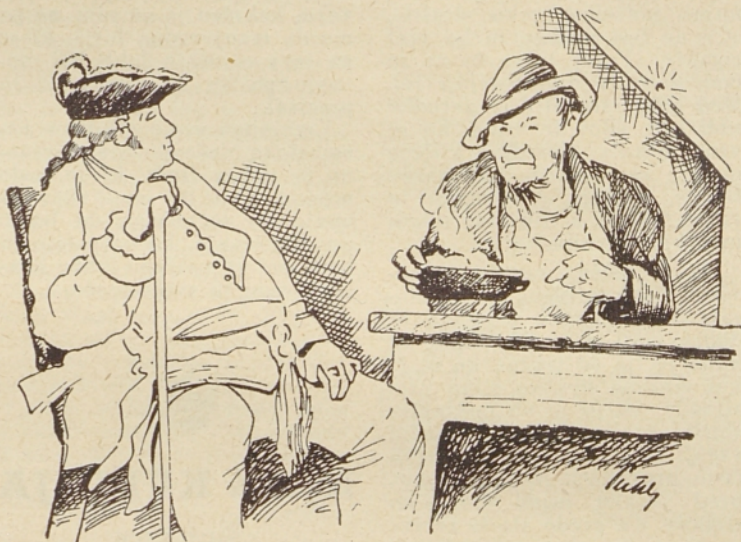
Svoječasno je živel pri Jurku pod Plešivcem oglar, ki je pridno žgal oglje, bil zadovoljen s svojim delom, s seboj in z vsem svetom. Stanoval je sicer v borni bajti, v oknih pa je imel obilo diamantov, ki so mu služili za razsvetljavo. Diamanti takrat na Plešivcu niso bili redki.

Za oglarjeve diamante je zvedel cesar Maksimilijan in se napotil k njemu.

Ko je prišel k Jurku, je oglar kuhal vodene cmoke. Kajpak ni vedel, kako je treba pozdraviti in sprejeti cesarja in ga je kar tebi nič meni nič povabil na cmoke. Imena Maksimilijan ni mogel izreči in ga je poklical:

»Macapan, le pridi, cmoki so dobri!«

Cesar ga je vprašal, čemu ima toliko diamantov v oknih. Oglar mu je povedal, da mu ponoči tako dobro svetijo, da ne potrebuje druge luči. Cesar je oglarja prosil, da bi mu dal en diamant,

»Macapan, le pridi, cmoki so dobri,«
ga je povabil oglar

oglar pa mu je dal vse, češ, sam si bom pa drugih nabral.

Cesar Maksimilijan je povabil oglarja na svoj dom. Tam so ga lepo umili in spodobno oblekli. Vendar pa oglarju ni ugajalo življenje brez dela in je zato prosil, naj ga spuste zopet domov.

Potolažil se je šele, ko so mu izročili cesaričin vrt v oskrbo. Prav zadovoljen pa nikoli ni bil in cesarica ga je zato včasih hudo gledala.

Tiste dni so na Plešivcu zalili hudourniki vse diamante in jih tudi danes ni več mogoče najti.

Uganke

Božam rahlo te kot dih
kadar miren sem in tih.
Kadar pa se razjezim
rjovem tulim in ječim!
Točo kličem, drevje rujem,
z morjem plešem in pirujem,
skale rušim, hram podiram —
a v zatišju spet umiram.

(Vetar)

Kdo ima v šoli najbolj
trdo glavo?

(Zebelj)

Je v človeški obleki,
pa ni človek.

(Bolha)

Skoči srna
izza trna,
ko izskoči,
srce ji počí.

(Iskra)

Pobalin se pripodi,
da izpija lačen kri,
plane nate žvižgajoč,
sit jo spet odkuri v noč.

(Komar)

Neznatna, hiše le gradim,
rdeča sem in žgana
in grejem te in te hladim —
prijatelj, sem ti znana?

(Opelka)

Juan Javiera Čvetje v jeseni

Nato je prišel na vrsto sok, v katerega je vrgla gospodinja veliko kepo rumenega masla. Vsak je dobil leseno žlico — ki bi jo ti, Marica, komaj spravila v svoja usteca —, skupno smo zajemali, pridno in z vne-
mo. Tu in tam je Liza zavpila nad Danije-
lom:

»Ne lovi samo štrukljev!«

Pa hlapče se ni dosti brigalo za to ka-
ranje. Ko je bilo le še malo v skledi, je
to k sebi potegnilo, režeč se:

»Da ne bo mati mislila, da slabo kuha!«

Pri večerji je nosil prvo besedo stari
Jakopin. Tisti dan je delal pri Presečniko-
vih. Je li imel ta starec kako krstno ali
kako drugo ime, ne vem. Kar sem ga po-
znal, so ga klicali za Jakopina. Bil je Ra-
deckega vojščak, ponosen na svoje trpljenje
v vojski, ponosen tudi na svojo nemščino,
kakor si jo je bil prilomil v vojaški službi.

Ko se je sok na mizo postavil, je pričel:

»Kaj veste vi, ki na svetu niste nič sku-
sili in ki tudi nič ne veste!«

»Povejte nam kaj!« je prosila Liza, ki
se očitno z Danijelom še ni bila spri-
jaznila.

»Veliko ti lahko povem,« se je odrezal
Jakopin. »Najlepše, kar je bilo, je bilo v
Brešiji. Tam so nas puntarji nekaj koman-
dirali, in grof Radeci« — Jakopin maršalo-
vega imena ni mogel drugače izgovoriti —
»je dejal: 'Fantje, pojdimo iz mesta!' Tisti
dan me je imel profos v rokah, ker sem bil
svojemu koprolu nekaj nepokorščine izka-
zal. Po ulicah smo se gnetli in ti vrage so
s streh in iz oken na nas streljali. Da, tako
je bilo!«

»Pa ste vendar nazaj streljali?« se je
vmešal Danijel.

Jakopin ga je zavrnil:

»Molči, ki nič ne veš! Gori za dimnikom
je tičal Lahonček in na nas je streljal, da
se je vse kadilo okrog njega. Za božjo voljo
sem prosil profosa, da naj mi da puško v
roke. Dá mi jo! Tresk! in še danes ga vi-
dim, kako je omahnil, zdrsnil po strehi in
nato tlesknil na kamen, da je vse okrog
škropilo. Lepo je bilo! In potlej smo šli v
Mantovo.«

»Kaj je Mantova?« vpraša Liza.

Takrat se je Jakopin repenčil, kakor
se repenči petelin na gnoju.

»Mantova je mesto; ajne greze festung,
ajne greze boser.«

Ta »greze boser« se mi je zagrizel v uho
tako, da nisem mogel zadržati smeha.

»Le smejaj se,« se je zatogotil Jakopin,
»dobro pa je le, če človek nemško govori!«

Ker je bilo mleko pozajeto, je družina
vstala in odšla.

»Kje pa je Meta?« vprašam gospodinjo.

»Pri ognjišču je jedla,« odgovori mati,
»in sodim, da jo je malo sram pred tabo.«

»Sitna je danes,« pristavi Boštjan, »in
kadar jo prime tak dan, ni izhajati ž njo.«

Gospodinja ga je zavrnila:

»Ne bodi prehud ž njo! Ni posebnega
zdravja in hitre jeze je tudi.«

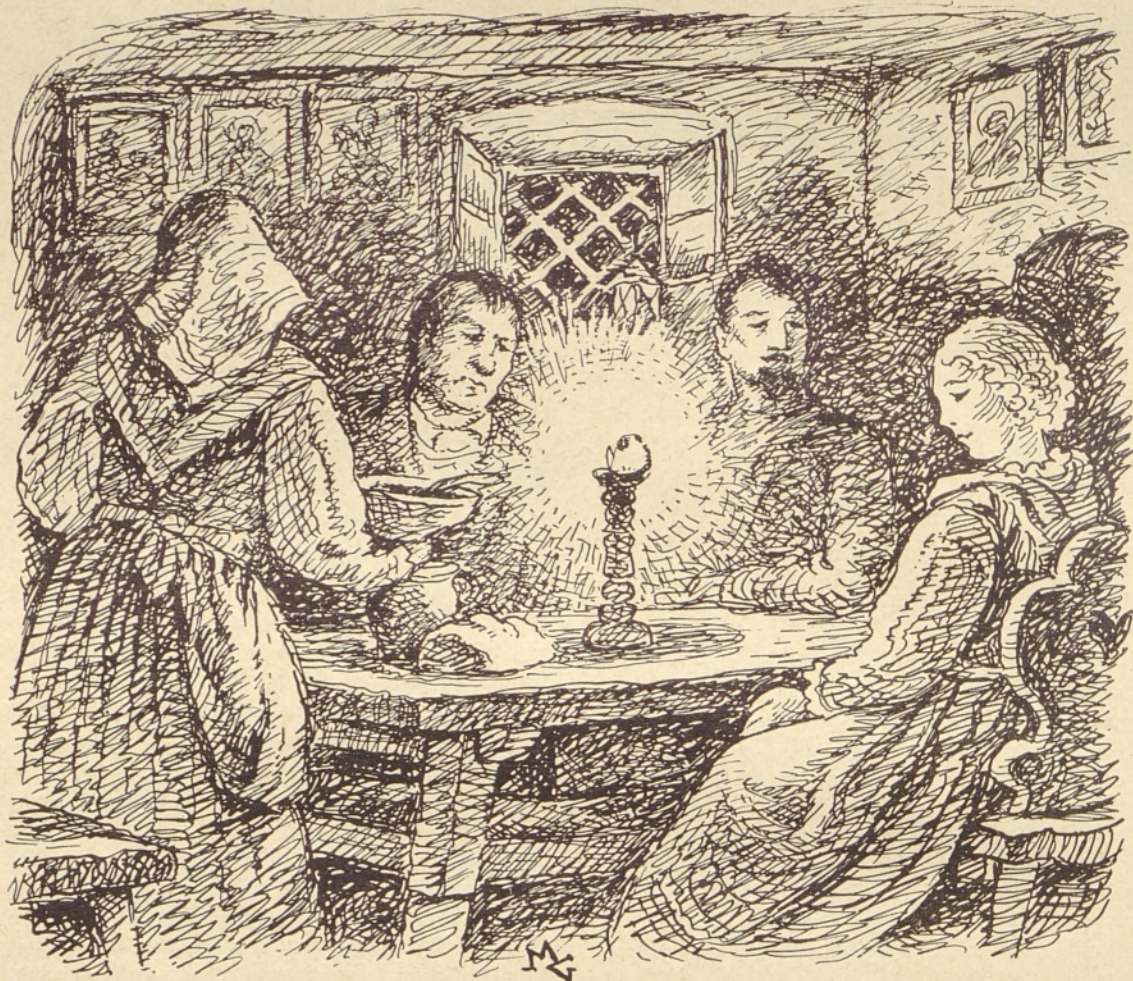
»Kar ima od tebe,« je dodal gospodar za-
dovoljno.

Hišna vrata so se lahno odprla; gospodar
in gospodinja pa sta utihnili. Nekaj časa
je obstala, nato se je približala peči, da je
stopila vsa njena postava na svetlo. Takoj
sem videl, da je še pol otroka, pol device,
torej najlepša stvaritev, s katero je osrečil
Bog zemljo in moške na nji! Visoka je bila
kot klas na njivi. Obraza še nisem mogel
opaziti, ker je imela ruto tako zavezano,
da ga je z njo skrivala.

»Sem pojdi, Meta!« sem jo pozval neko-
liko osorno.

»Saj grem!« je odgovorila tiho. Nato je
pristopila k mizi, sedla na stol in odvezala
ruto pod obrazom, da ji je padla na rame.

Na obraz ji je padala polna svetloba.
Kako naj vam, ljube prijateljice, popišem
ta obraz? To je ravno: ne da se popisati!
Pogledal sem jo, ali takoj je odmaknila
oči ter jih dvignila proti stropu. Prešinila
me je misel: ta obraz, nebeški Rafael, se
je moral nekdaž že zibati pred tvojim du-
hom! In res, v Bologni je bilo, ko sem
koprnal pred Rafaelovo podobo svete Ceci-
lije! Naša Meta je imela obraz te svete
Cecilije. Čarobni vtis pa so še povečavali
svetli, na rdeče spominjajoči lasje, ki so v
debelih kitah težili sveto Cecilijo z Jelo-
vega brda.

Meni nič tebi nič je spregovorila: »Brado pa proč deni! Samo živina ima lase po celi glavi.«

V meni je vse zakipelo, česar pa nisem smel otroku pokazati. Moja osornost jo je bila prvi hip preplašila, pa se je hitro oju-načila. Meni nič tebi nič je spregovorila:

»Brado pa proč deni! Samo živina ima lase po celi glavi!«

Moja brada, na katero sem toliko po-nosen, ni bila vseč temu osatu! To so bile edine besede, katere je Meta tisti večer v moji družbi spregovorila.

Spravili so me spat v gorenjo hišo. Lo-jena sveča se je prižgala, da nam je svetila po temnih stopnicah, in vzeli smo tudi »hlapca« s seboj, da sem mogel ugasiti luč, kar pri lojeni sveči ni bila malenkost. V gorenji hiši je vse dišalo po žitu. Ondi so stale pregrade, ki niso bile pri Presečni-kovih nikdar prazne. Bila je tudi »mala-na«. Na vsaki steni se je videla zlata mon-štranca z belo hostijo, a obdajalo jo je grozdje v isti velikosti, kakor so ga nekdej

prinesli iz dežele Kanaana. Tu je stala tudi postelja, široka, da bi se bila na njej brez težave vežbala cela stotnija. Sivo-rdeče-belo je bila v umetnih štirikotih prevlečena; na sprednji končnici, ravno nad zglavjem, pa je zrlo resno in skrbno veliko božje oko, da si brez strahu mogel zaspati pod njego-vim mogočnim varstvom.

Legel sem v posteljo na plevnico, ki je bila za moje kosti precēj trda. S hlapcem pa sem strl luč, da je po vsej gorenji hiši neprijetno zadišalo. Ali vendar, kako je bilo prijetno ležati tu! Že ta zrak — spal sem pri odprtem oknu — mi je napolnil pljuča kakor voljno in rahlo laško olje.

Zatisnil sem oči: okrog mene so se su-kale zlate monštranca z belo hostijo in spremljali so jih orjaški grozdi, in to v ta-ko živih barvah, kakor jih je vedel zidu vdihniti le samouk, ki ga je Poljanski do-lini rodil neznatni Divjakov mlin ob bistri

Hotoveljščici! Janez in Štefan, kdo vaju danes še pozna? Imeni slavnih sinov zadnjega se bleščita s kamnite plošče v poljanski cerkvi. Janez in Štefan Šubic pa sta legla v zemljo, tiho in ponižno, kakor sta svoj čas živela, samouka slikarja in kiparja. Bila sta plemenita slovenska sadova naše zapuščene matere zemlje! Velika bi bila umetnika, da sta se tako izšolala, kakor sta izšolala v potu in trudu svoje sinove!

Na ta dva moža sem mislil prvo noč na Jelovem brdu, in spomin nanje je pomnožil harmonijo, ki je objemala Presečnikovo selišče.

IV.

Drugo jutro me je zbudil rahel klic: »Vstati je čas!« Dan se je komaj delal, ko sem že tičal v obleki. Moje telo je bilo okrepčano, ker sem spal, da cesar bolje ne more.

Spodaj v hiši je že stala skleda na mizi in kmalu je bila zbrana okrog nje družba prejšnjega večera. Da so bili žganci ranega jutra gospodarji, o tem vam ni treba posebej praviti. Mati jih je bila polila z »v o l ó - v i m m a s l o v n i k o m«, mi pa smo komaj čakali, da sežemo po žlicah.

Volóvi maslovnik — nemogoča beseda! Pa se je vendar dostikrat spominjam, kadar si kvarim svoj želodec po ljubljanskih gostilnah. Žal, tudi ta jed — v pinjeno mleko zakuhana moka — je izginila, in prav miho se mi je storilo, ko sem zadnjič izpraševal poljanska otročeta, pa niti eno ni vedelo govoriti o volovem maslovniku. Drugače smo jedli v prejšnjih časih, pa smo tudi drugače rasli in dorasli kakor zeleni današnji drobiž.

Pred hlevom sva si z Boštjanom, oba gororoka, opasala oselnike ter si snela kose z zida. Liza je prinesla iz hleva posodo penastega, ravnokar namolzenega mleka. Porogljivo se je zasmejala: »Hek!«

Ali njena porogljivost ni segala do mene: ko sem že pohajal visoke šole, nisem smel nikdar lenariti o počitnicah in koso sem bolje poznal nego Justinijanov kodeks! Kosil sem, vozil sem samotež in, kadar so izostali gnojjarji, sem si moral še celo koš gnoja oprtati ter z njim stokati do strmega laza. To je bilo najtežje delo, s katerim smo si gorjanci svoj kruh pridobivali. Konjiči in voliči, ki so se od tedaj močno zaredili in pomnožili, so tudi gnojjarje odpravili.

Danes smo hoteli kositi otavo na Mlinšah. Hodeč proti temu travniku, z gospodarjem nisva mnogo govorila. Ker mi ni drugega na misel prišlo, sem vprašal mimogrede:

»Kaj pa Meta? Ali se snubači že oglašajo?«

»Saj je še otročja,« odgovori oče suhotno. »Posavčev iz Martinovega sela prihaja tja in tja v hišo. No, ne vem!«

»In dekle?«

»Kje naj ve, čemu smo moški na svetu!«

Prav odleglo mi je pri teh besedah, kakor da bi me ta reč kaj brigala!

Ko sva dospela do Mlinš, naju je objelo mlado jutro z nepopisno svojo milobo. Širno se je razprostiral travnik pred nama. Otava je lepo kazala in rožice so cvetele po zeleni tratini, ki se je vlekla skoraj tja do bukovih gozdov zelenega Blegaša. Pajki so bili napredli po travi svoje mreže, na njih pa je ležala rosa v srebrnih kapljah. Oglašale so se ptice, predvsem strnad, ki je neprestano gnal svoj »čer-čer-čer-čeri!«.

Vse to je pila duša in kmalu je odmevala od drobnih ptic drobnih glasov.

Postavili smo se v vrsto. Kakih deset korakov od mene se je oglašil Danijel odločno zaničljivo:

»Ali se poskusiva?«

»Se pa!« odgovorim brez odloga.

Domači hlapec mora kositi naprej, in njegova čast zahteva, da ga sokosci ne prekose, ker velja za veliko sramoto, če bi ga kdo v košnji za seboj pustil. Danijel je mislil, da bo imel z mano lahko opravilo in zategadelj me je poklical na dvoboj s koso. Tiste čase, drage prijateljice, še nisem bil ta žalostna podrtija, kakor sem danes; žilava moč se je pretakala po mojih udih in nisem se kmalu zbal nasprotnika.

Kosa pa mi v prvih trenutkih ni hotela prav peti in ne dajati pokorščine; brisal sem jo s travo in z oslo sem zvonil po nji.

Že se je zaveselil Danijel:

»Pa počivaj! Že vidim, da nisi fant od fare!«

Prezgodaj se je veselil poštenjak. Kmalu sem bil v stari vaji; v mogočnih plasteh mi je padala trava in duh sveže zemlje je puhtel od nje.

Prvi sem prekosil svojo rajdo. Danijel pa je vrgel z jezo koso v travo, da je kar odskočila.

»Boš kosišče zlomil!« ga je miril Boštjan.

Bilo je dosti smeha, kar je Danijela še bolj razkačilo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

NEKAJ VESELIH

Janeza je strašno bolel zob, pa se je njegov prijatelj Tone pobahal: »Oh, kadar mene boli zob, grem k svojemu dekletu, ki me tako dolgo poljublja na boleče mesto, da mi prežene bolečine.«

Janez se je zamislil, nato pa dejal: »To bi bilo pa treba poskusiti. Kje pa stanuje tvoja punca?«

Stric: »Ivanček, kaj misliš postati, ko do-rasteš?«

Osemletni Ivanček: »Raziskovalec severnega tečaja bom. Daj mi prosim, deset dinarjev.«

»Kaj boš pa kupil?«

»Sladoleđ, da se bom privadil na mraz na severnem tečaju.«

Artist v cirkusu se je obrnil h gledalcem s papagajem v roki in dejal: »Tale moj papa-gaj pove vsaki dami, koliko je stara.«

Ženske so takoj začele vstajati, da bi odšle, artist pa jih je pomiril: »Bodite brez skrbi, spoštovane dame, papagaj zna šteti samo do dvajset.«

»Draga sosedu, mi posodite metlo.«

»Posodim vam jo že, toda samo za kratek čas, ker se tudi moj mož še ni vrnil iz gostilne.«

Mati: »To ti pa rečem, če boš vzela tega falota, ne bom nikdar napravila koraka k vam.«

Hči: »To bi morala njemu povedati, mama, da ne bi več odlašal in bi me vzel.«

POIZVEDBA

Lebar Franc iz Hrastnika poizveduje za svojim stricem ŽIBERT Carlusom, ki je bil še pred tremi leti v Evergreen, Alberta, Canada. Komur je znan njegov sedanji naslov, prosim, da sporoči Slovenski izseljenski matici v Ljubljani ali pa na naslov: Lebar Franc, Kemična tovarna, Hrastnik, Slovenija, Jugoslavija.

KATARINA RAMŠAK, rojena Barlič (Milwaukee), in Jakob Barlič naj pošljeta svoj naslov nečakinji Mariji Barlič, poročeni POVIRK, Kotredež 8, Zagorje ob Savi, Slovenija, Jugoslavija.

Novi naročniki

(do 26. marca)

Frances Hribar, Illinois, USA
Joseph Modronich, Kirland Lake, Canada
Slavko Žižek, Canada
Mary Dernach, Kent Wash., USA
Josephine Polsak, Cleveland 3, Ohio, USA
Neska Bohinc, Brodwiew, Illinois, USA
Franc Benedikt, Železniki, Jugoslavija
Anton Vidmar, Fontana, Calif.
Ivanka Musilova, Črna Hora, Brno, ČSR
Vida Semenič, Podnanos, Jugoslavija
Alojz Vogel, Podbočje pri Kostanjevici, Jugoslavija
Andrej Gabrijelčič, Kanal pri Gorici, Jugoslavija
Joseph Kobi, Lloydminster, Canada
Mali Franciszek, Warszawy, Polska
Ernestine Grilec, Chicago 8, Illinois
Frank Macek, Pittsburg, Pa.
Elizabeth Belaj, Cleveland 10, Ohio

Naročnino so nam nakazali

(do 26. marca)

Louise Uršič, Cleveland Ohio 4.00 dol.
Peter Puhek, Lincoln Park Mich. 5.00 dol.
Anton Demshar, West Allis 14 Wisc. 6.80 dol.
Mary Knez, Dearborn Mich. 4.50 dol.
Philip Godina, Chicago 23 Illinois 5.00 dol.
Mimi Ridolfo, New Orleans 19 La. 4.50 dol.
Angela Zergaj, Ely Minn. 5.00 dol.
Josie in Andrej Potočnik, Clarendon Hills Illinois 3.00 dol.
Mary Debelak, Waukegan Illinois 11.00 dol.
Ludvik Yakše, Pueblo Colo. 24.00 dol.
Jacob Skerlj, Englewoon Colo. 5.00 dol.
Julia Parkel, Los Angeles Calif. 9.00 dol.
Anna Zagar, Cleveland 3 Ohio 5.00 dol.
»Tivoli Imports«, Cleveland, Ohio
Theresa Batis, Herminie, Pa.
Frank Virant, Imperial, Pa.
Margaret Blatnik, Chisholm, Minn.

Mary Zihlerl, Euclid 17, Ohio
Joe Hrovat, Cleveland 5, Ohio
Joško Jerkič, Euclid 19, Ohio
Nežka Jug, Tuequegnieux, Francija
Josip Gornik, Timmins, Ont., Canada
Frances Kovacich, društvo SNP J št. 314, Buhl, Minn.
Frank Zajc, Sudbury, Canada
Mary Jellar, Klein, Montana
Jennie Marinšek, New Mex., USA
Apolonija Butschar, Milwaukee, Wisc.
Frank Kern, Lloydminster, Sask., Canada
Mary Wayer, Cleveland 10, Ohio, USA
Anton Krapenc, Chicago 8, Illinois
Anton Shular, Arma Kansas, USA
Jennie Jesenovec, North Chicago, Illinois
Angela Mele, Kirkland Lake, Ont., Canada
Frank Alesh, Fontana, Calif., USA
Anna Benchina, Eveleth, Minn., USA
Slavko Žižek, Burford, Ont., Canada
Joseph Adamich, Cleveland, Euclid 23, Ohio, USA

tovarna športnega orodja BEGUNJE PRI LESCAH

je najbolj renomirana in znana tovarna po kvalitetnih izdelkih orodja za telovadbo, lahko in težko atletiko, zimске športe, vodne športe itd.

Sodobno opremlja telovadnice in v njih montira orodje.

Posebno skrb posveča sodobni opremi mladinskih igrišč s priznanimi modernimi orodji.

Poleg predmetov za šport izdeluje tudi potrebščine za gasilce in zaščitna sredstva.

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA, BEGUNJE PRI LESCAH

Rojaki v tujini!

Ko pridete na obisk v svojo staro domovino, se oglasite v najbližji poslovalnici turističnega podjetja

PUTNIK SLOVENIJA

Putnik Slovenija

direkcija

LJUBLJANA, Titova 4

Tudi letos smo vam pripravili posebna krožna potovanja

„Po naši lepi svobodni domovini“

na katerih boste spoznali lepote stare domovine, njeno življenje in izgradnjo

Zahtevajte naše pismene programe!

Vsa pojasnila dobite tudi pri:

SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI — LJUBLJANA, CANKARJEVA 5

„MOTO-UNION“

ZASTOPNIŠKI BIRO
Ljubljana, Vošnjakova 10

General. zastop. tovarn: AUTO UNION, GmbH, Düsseldorf | LANCIA & C., Torino

Posredujemo darilne dobave avtomobilov in motornih koles znamke
DKW in LANCIA po tovarniških eksportnih cenah

Ali želite darovati vašemu sorodniku v Jugoslaviji motorno kolo ali avto?

Cene DKW motornih vozil so zelo ugodne:

DKW Export limuzina special, 2 vrat, 5-sedežna,
38 KS. Normalna poraba bencina 7,8 l/100 km.
Brzina 125 km/h. Z radijskim aparatom . . \$ 1516,—

DKW Ideal limuzina s 4 vrati, 5-sedežna z radij-
skim aparatom. Drugo kot zgoraj \$ 1402,—

DKW Roller-Hobby 0,75 ccm, 3 KS . . . 60 km/h \$ 193,—

DKW RT 125 de Luxe 122,2 ccm, 6,4 KS 92 km/h \$ 250,—

DKW RT 175 S de Lux 174 ccm, 9,6 KS 101 km/h \$ 310,—

DKW RT 200 S de Lux 197 ccm, 11 KS 105 km/h \$ 320,—

DKW RT 250 de Lux 244 ccm, 14,1 KS . . 114 km/h \$ 333,—

DKW RT 350 S de Lux 348 ccm, 18,5 KS 115 km/h \$ 438,—

Vse cene veljajo franco jugoslovanska meja.

Izvršite samo nakazilo na

BAYRISCHE STAATSBANK INGOLSTADT/Donau, Zahodna
Nemčija na konto AUTO UNION, GmbH, Ingolstadt, v
korist vašega sorodnika v Jugoslaviji, ki dobi pri nas naj-
kasneje v 4 tednih odlično vozilo DKW kot vaše lepo darilo.

Za vse eventualne informacije smo vam vedno na razpolago!

DKW Limuzine special, 4 vrata

Naš naslov: MOTO UNION, Ljubljana | poštni predal 262 | Telegram: Motounion Ljubljana

DKW Hobb

DKW RT 200 S

DKW RT 350

